Масс а мехкий пролетареш, вІашагІхкета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дена ◆ ШОАТТА, 23 ИЮЛЬ, 1983 ШУ. ◆ № 88 (8810). ◆ Мах 3 кеп.

ХІара балха дийнахьа дисциплина тІехдикеи хьадер дукхагІеи хилийта!

ЭШАЧУЛ ДУКХАГІА

«Доакъара — ялата санна йоакхо!» — цу девизагІа къахьегаш я укх шера доакъар Іалашдара тха совхоз-техникуме лаьрххІа вІашагІъелла механизированни бригада. Цунна юкъевоагІаш ва со а. Коллективан подрядагІа бу оаха болх. Цу гІулакхо дика хьоккхамаш гойташ къахьеги новкъостал а ду.

Масала, укх шера Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совето доакъар Іалашдара кхайкадаь месячник хиннача юкъа 250 тонн йол Іалацгъе еаш яр тха бригада. Цу декхарах толаме лоархІайнр из. 15 июль хьатІехкхоачаш Іалаш а яь ферме дІаоттаІнр 270 тонн йол. Дега тоамбеш да из ерригга цхьоалагІчеи шоллагІчеи классах хилар а. Ишта дика из доакъар Іалашде вІаштІехьдалийтар технологи деррига доакъоцика дика кхоачашъеш хиларо.

Аьла дикал тийша я, не кийчъяра чуеца буц хьувкъера боарамах. Эшачул тІех хьийкъача баьцах Іалашъяь йол, хьайбой дегІа пайдане йола хІамаш шийца кІезига а йолаш, гІонна хул. Из баьхан долаш хьайбаша безам боецеш юъ йол. Иначул тІехьагІа чаккйоаккхаш хьайбай организма дукха вна а бу. Цудухьа, масала, доахана кІезига шура а лу. Боарамга хьежна хьувкъалехьа йиш а яц аьла буц хьакха. ХІана аьлча, цкъадале, хьувкъалехье чуйицача баьцаца кІезига хул хьайбой дегІа пайдане йола хІамаш. Уж Іоае кховяц на ханал хьалха чуйицача. ШоллагІадале, кІезига доакъар а доал ханал хьалха хьеккхача баьцах а кхыйолча культурех а. Из деррига ххета а деш, кхаьча люцерна 5—7 ди мара ца доадеш хьакхе аргІаш а даь дІаоттаю оаха. Буц хьакхара, йокъаелча из хьвацара, цунах холаш, тІаккха аргІаш дара балхаш, хІарнеча юкъе йоккхе юкъ а ца йолийташ, поточни хьесапе ду бригаде. Кхы а цхьа хІама да. Хьекха буц са тоесача деш ди дІоахделлалца мара хьаьщац оаха. Из болх иштта бу йІоахъелча хьекха буц боарамал тІех йокъа а яле, хьаьцача хана каг а луш люцерна дукха гІа Іодеган-даь. ХІаьта уж хьайбай дегІа эггара пайданегІа дола даакъа да. ІуйрнЙна из гІалат нийслаш. ХІана аьлча, тІа тийр я уллаш мІаьла хул люцерна баьцовгІаш а гІа а. Цу тайпара балхаш чакхдахаро карагІдоалийт бригада коллектива дика йол кийчъе.

Доакъар Іалашдера балхаш юкасоцадеш дац. ХІанз хий дуллача кхаьшка 40 гектара тІе, дІайийна люцерна чуьнаш а ешна. Белгалдаккха доагІа, ше къаьстта а нолаш дІайийна из культура хІанз кхоалагІа хьокхаш хилар.

Бул хьокхаш Часыгов Ширвани Котиев Рамзани ва. Дийнахьара балха нормаш дикка тІехкхоачаш а еш сихен цІекен ду цар цоаш хьадер. Ишта оасаре къахьег хьежха масарех Іойлла бул хьа а тІаш пунах холаш, аргІаш деш боахкачь Китиев Султан-Хьамида, Даурбеков Аслангире, Бараев Назира, Кодзоев Вахас, Котиев Мувсас, Ганижев Рашида, кхычар. БелгалдаккхагІа доагІа, тІеххьара кхоъ ийслагІча класса дешархой болга. Аьла аргІаш доттаи ба уж.

Йол кийчъярал совгІа, хьайбаша молача доакъаре а хьоккхаш я люцерна. Из хІара дийнахьа 50 тонн гаргга лу доахана.

Кепаца цхьана дІайийнача люцернах пашкаш ю. Из болх шиш пресс-подборщикаца бу. Геттара оасаре къахьег уж агрегаташ лелаеча Котиев Дауден Горчханов Вахиден. Норма 380 йолаш, дийнахьа юкъера лаьрхІача 420—430 пашка е кховяу царех хІаравар.

Люцерна юкъ а хьакха йиш хургйола ха сихагІа хьатІехкхоачаргйолаш, буц чуйица мукъадаьннача кхай тІа минеральни удобренеш а тайсе хий дикка доладу. Дика лоархІабу шоай декхарех из болх беш бола ЕвлоевгІар Іабаси Мухьмади. Йоккха балха опыт йолча цар люцерна меттел хий тох генараште, хьажкІашта, хий дуллаш долча кхашка дІайийначa кхыча культураште.

Укх шера планагІа 300 тонн йол кийчъе езаш я тха бригада. ЛаьрхІар кхоачашдар дукха низ дІакхоачар дергда тха коллективо. ХІаьта хІанзале 320 тонн Іалашъяй оаха йол. Кхы а кІезигагІа яле 30 тонн аргъя хІанз кепаца цхьана кхеиь люцерна хьонхача кхай тІара.

КІоагаш цІендеш, тоадеш, кхы мел эшараш деш хІанзе а кийчо еш я силос йоллара а. ХІаьта укх шера бархІ эзар тонн кийчъе езаш я из планагІа. Хьалхашка латта декхар кхоачашде карагІдергхиларах йеш тха доакъар Іалашдераш. Листа, низ болаш дегІайоагІаш я силоса лаьрхІа 230 гектара тІа дІанийна хьажкІаш. ХІаьта из гайца доакъар хІара шера эшачул дикка дукхагІа кийчду совхозе. Цу гІулакхо йиш хулийт эшачи хоне доакъарца кхыча боахамашта новкъостал де а. Масала, соакха тхоашта совъьнна ши эзар тонн силос сихар оаха кхыча боахамашка. Кхачан программа кхоачашъечe ма хулла дукхагІа даакъа юкъедахьа бе- [illegible] кхаьа эшачул 50 процент дукхагІа доакъар Іалашде дага я коллектив. ЛаьрхІар чакхдаккха низ дІакхоачаргхиларех теш со.

И. ГАНДАЛОЕВ,
Назрановски района совхоз-техникума доакъар Іалашдечa бригада бригадир.

БАЛХАШ СИХДАЬД

Укх шера пи эзари ялх бІаьн гектар гаргга ка бола ялат хьалхедаьд Назрановски района «40 лет Октября» ялача совхоза къахьегамхой.

22 июль хьатІаотташ цох бІаьн гектаре тІара дар чуакхарц ардари къаьстъяьнсти а долаш цхьа эзари вархІ бІаьн гектаре тІара ялат чуийца даьккхад. Юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 20 центнер ялат доакха. планагІа даккха доагІар 19 центнер йолаш.

Суньженски района боахамашкара совхоза новкъостал дара яхийта тхъо комбайн а йолаш шоватъкъея кхоъ комбайни шоватІьа грузови ик чуйодаш йола низ бола механизированни отряд йоалл ккай тІа ялат чуэцаш.

ДогІаш а дехкаш вІаштта кхаь дийнахьа болх бе йиш йоацаш лаьттаб комбайнераш шофераш. Юха дика этта хаоттамах-ма хулла си хен пхьакка хІама на дойташи ялат чуийна даикха гІерташ къахьегаш ба укх денош на механизаторащ. Цар лерхІ 27 июль хьатІакхачалехьа деррига юкедисе ялат чуийца даикха. Цудухьа цхьа сахьат хулаш йола ха ведхьа на йовеши къахьегама оасарле даика йолаши болх бу комбайнераша, шофераша, хьатта ялат цІендеш боахкача болхлоша, мехотряда техничeски гІулакх деча слесараша.

Комбайнерашта юкъе кьржача социалистически яхье эггара дикагІа болх бу Кантышев Іайсас, Даауров Османа, Теркаиев Аьхмада, Зурабов Исраьила, Олиев Мувсас, кхыбараша. ПланагІа арда доагІар 15 тонн долаш 20—25 тонн ялат оарда дийнахьа шоай комбайнашца царел хІара механизаторо.

Шоай беккагІа цхьа минут хиллал йола ха комбайнашка кхай тІа сайца ца йоаккхийташ хьинар айдешна къахьег центральни лаьтте ялат дІахьоуш болча совхоза а Назранерча «Сельхозтехникера» а цига хьувкъам чуэца баьхкача шофераша. Царна юкъе къаьстта дукхагІа рейсаш еш хиларах белгалбаьнаб Зурабов Башир, Хутиев Аьхмад, Кодоев Мухарбик, кхыбараш.

Суртащ тІе: 1. Комбайнер Кантышев Іайсса. 2. Ялат оардаш дІайолх Теркаиев Аьхмаден Даауров Османен лелаю комбайнаш.

С. ПУГОЕВА суртащ.

КЕРДАЧА ХЬУВКЪАМА ЛАРД ЙОЛЛАШ БА

Хьайбаш кхоабилга керттера лостам болаш я Грозненски района «Загорский» совхоза. Юкъера лаьрхІача хІара бетта пхи эзар гаргга бежан хул цига дулхе лаьрхІа дорстадеш.

Совхоза хьайбаш лелаерий гІулакхаш дукхагІча даькъе тийша да механизаторех. цар ялати доакъари кийчдарга хьежна мара дІабаха йиш йолаш бац фермашкара болх.

Халахете а, дІадахача шера агротехнически бокъонаша дІа ма дехкаре чакхдаьхадеи совхоза механизаторашa кхашкара балхаш. Гурахьа шоай ханнахьа дІайийнаяц доакъара а ялата а лаьрхІа йола культураш. ДІае гоалрех царех дукхагІъяраш эсала тІаьнна, мел аша минеральни удобренеш а ихачийтац. ХІаьта, ковш ма дий, Іунал дарга хьежна мара цхьанцха а культура хье ца кхулла.

ДІадахача шера аххан залахьеи гурахьен совхоза кулгалхоша, специалисташа хьатІадоатІача шера хургболча хьувкъама ма йоагІара йоанко ца ярах, лерттІа балхаш вІаштІехь ца дахарах даьша ле а лаьттандара балхаш во чакхдоахаш хилар а гучалаьккхар укх бІаьсти гохкамаш дара лаьрхІа вІашагІъеллача района комиссе. Цо белгалдаьккхар цу совхозе лаьтта лелада ра культура гелхаеш хилар.

Комиссе ма аллара эсала ханнеб ялата а доакъара а лаьрхІа дІайийнача культурай хьувкъам. Пхи эзар совгІа гектара тІара ка бола ялат чуийцад хІара гектара тІара 8,2 центнер мара а ца йоакхаш. Йоккъал лаьттаяле а керттера баьцаи да культураш шоай ханнахьа дІа ца ери гІаккха царна лерттІа Іунал ца дари.

ХІаьта шоай оарбечагІа яь йоккха критика ма йовгІара бакъакьа кхета а яь, цхьайтталагІча пятилетка дикалагІча шера ерригга ялатеи доакъареи культураш тешшамеи динен хьувкъаяра, кІапза а оарцагІбаьхаб совхоза кулгалхоша шоай къахьегахой.

ХІа аьнна ялат чуийца доаллашехьа аха долалаьа лаьтта. Цу гІулакха вІашагІъеллай К-700 и Т-150-и ахараш юкъе а йолаш ткъеста трактор чуйоза низ бола механизированни отряд. Цуна кулгалдеш ва совхоза керттера инженер, цьона специалист Гайтамиров Адам. Шоашта хьалхашка латта декхараш бехктохаме а хеташ хьинар ца кходеш къахьег беррига механизаторашa. 20 июль хьатІаотташ ши эзар гектар лаьтта аьхад пар, укх аьхкийн гурахьеи деррига аха дезар пхи эзар гектар долаш.

Механизаторашта юкъе кьржача социалистически яхье къахьегама оасарле эггара лакхагІа йолаш болх бу К-700 яха тракторашa лелаеш болча Малаев Мовлден Мудаев Іабдесеи. Юкъера лаьрхІача хІара дийнахьа шиьшша норма кхоачашъю царех хІараме. Дика къахьег Т-150 яха трактор лелаеча Ломбаев Сайде, кхы дукха механизатораша.

С. АУШЕВ.

Соахкарчул дукхагІа комсаш яха лерхІ

ДІадахача шера районерча комсаш лелаеча бригадашта юкъе эггара хьалха комсаш кхеяра план кхоачашйир тха бригада. ПланагІа 160 тонн паччахьалкхенна дІаяла еза-ча 206 тонн комсаш дІаелар тха бригада коллективо. План тІехкхоачашъярах шоай ала-ш[illegible] совгІа дукха ахчаш ийцар тха толашагІболча комсаш лелаераша.

Укх шера кхы а дикагІа комсаш кхее лаьрхІа хьинаре къахьегаш ба бригадера болхлой. 80 гектар комсаш я тха бригада лелаеш. Укх шера хьувкъам луш я уж ерригаш а. Шоашка дІанийца гектарникаша лелаеш я комсаш.

БІаьсти аьлча дена комсий кхашка агротехнически бокъонех доагІа кулг-кара деш дола балхаш чакхдоахаш ба бригадера комсаш лелаераш, шоай делалашца цхьана. Из цар дика вІаштІехь а доал.

Эггара хьалха гурахьа яІа ца ихувш йиса комсаш яІай. Цул тІехьагІа шпалера тоа а яь чІонак яттІалехьа вышсаьргах хьалійийхкай. Шозза кагьеш дІаяьхай на эшаш совленна тІайоагІаш йола ткъовронгаш. ГІо теха лакхъяла йолаелча шоалагІа вышсаьрах хьалійийхкай. Шозза оасар даьд.

Комсаш лелаераштa юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латташ, комсашта Іуналдара балхаш дикагІа чакхдоахаш хьабоагІа гектарникаш Чапанова Іайнаl, Гандалоева Хьанифа, Гарданова Наси, дукха кхыбараш.

Комсашта аьхки Іуналдеча цхьадоле балхаш да тракторашца чакхдаха дезаш. Уж да комсий мутІарашта юкъе оасар деш культиватор токхаелте, комсий лазарашта духьала молхаш тохилга. Цу гІулакха ше хьдда механизатораш ба бригадана тІа чІоагІбаь.

Бригаче комсий плантацешка шозза культиватор яьккха чакх а ваьнна. хІанз кхоалагІа культиватор йоаккхаш ва тракторист Вельхиев Мувса. Комсий таьнаш тедар, шпалера толхаяр кхераш лаьрхІа хьожаш дика лелабу цо шиЙ болх.

Укх шера дукха догІаш делхар бахьан долаш къаьстта бокха лоархІам болаш да комсий лазарашта дукхьала молхаш тохилга. Тха бригаде из болх дика лелабу трактористе Фаргиев Махьмадгире. Плезза молхаш теха чакх а ваьнна хІанз ялхазлагІа комсашта молхаш тохаш ва из.

Гектарникаша а механизатораша а комсашта Іуналдара балхаш ханнахьеи дикеи чакхдахар бахьан долаш оасарах цІенен дика хьалхулаш я бригадера комсаш. ХІанзехьа гуш да соахкарчул дукхагІа комсаш хургхилар.

Дег тІара къоабалдеш тІаийцад тха бригадерча комсаш лелаераша КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленумо белгалдаьха декхараш. Уж кхоачашдара, иштта Кхачан программа кхоачашъеча дукхагІа тхоай къахьегама дакъа юкъедахьара йолаш йолча торонашка а хьежна укх шера оаха лаьрхІад хІара гектара тІара 45 центнер йолаш комсаш кхее, ханнахьеи па йойташи уж чуийца яха. 411 тонн комсаш паччахьалкхенна дІаяла. Дукха хІама да эшаш шозза дукхагІа хул уж соахка бригада паччахьалкхенна дІаеннарел.

Тха бригада лелаеш ши гектар хулаш тохкамий участок я. Іай шелалах ца кхераеча сортех йола комсаш я цу участкера яраш. Уж лелаеш ба Гандалоева ПаьтІамати Гарданова Лидаи. Дикеи ханнахьеи чакхдаьхад цар тохкама участке де лаьрхІа мел хинна балхаш. Цудухьа къаьстта дика хьалхулеш латт цу кхай тІара комсаш. Гектара тІара 100 центнер йолаш комсаш чуэца лаьрхІа ба уж укх шера.

Керттерча даькъе укх шерарза комсий хьувкъама мел ашар даь дальнад тха бригаде. Дукха хІама дац хІанзчул тІехьагІа де дезар. КхоалагІа культиватор токхаелга, цкъашозза молхаш тохилга — уж да трактористаш а [illegible] хаш. [illegible]

Б. ГАНДАЛОЕВА,
«Сагопшинский» совхоза [illegible] комсий бригада бригадир.

СССР ХАЛКЪИЙ VIII АХКАН СПАРТАКИАДЕ ДААКЪА ЛОАЦАРАШКЕИ ХЬАЬШАШКЕИ

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето дІайха а дег тІара а моарша лу СССР халкъий VIII ахкан спартакиаде даакъа лоацарашка а хьаьшашка а, физически культурай спортех, Эснара, Авиацена, Флота гІо деча шийлоІамерча общества балхахошка, берригача физкультурникашкеи спортсменашкеи.

СССР халкъий спартакиада — вай социалистически паччахьалкхей культурни общественни вахарера йоккха событи. Из физически культурей спорти дегІайоалаеча СССР Союза вежарашка долча даллъашта карагІдаьннарашка хьажар хинна ца Іеш, къахьега, мохк лорабе уж кийча хилар, интернациональни доттагІал, ленински къаман политика нотало иккхар вІаьгта хьахьокхилга, къоналла, низа, хоала, унахІенол цІей да.

СССР халкъий спартакиадах хилар советски спорта толамех, машар чІоагІбеча, тайп-тайпарча мехкий спортсменашта юкъе вІашии дувцар вхстадеча, доттагІлеш ловкъосталеи дика уйлаш хулийтача боккха лоархІам боли гІуллакх.

ДегІаенача социалистически общества хьалашка физически культурай спортой Іалашде деза физкультурни болама мерттера декхар — советски наьха унахцІено ма могта чІоагІйир, парла балх бе магаре къахьегама оасарлеи ай-яр, Советий мехка лоьхкавала йиш йоаца доазонаш, социализмана карагІдаьннараш лорадара. тІема технически знанеши говзали караерзаяр, лакха нравственни физически гІулакхаш хьахилйитар, унахцІенеи дог гІозеи тІехье хьалхкеяр — кхоачашделга.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет, СССР Лакхехьарча Совета Президиум, СССР Министрий Совет чІоагІа тешаш я физкультурни болам дегІабоалабеча физкультурникашеи спортсменашеи керда толамаш доакаргхиларах.

Тхона лов СССР халкъий VIII спартакиаде даакъа лоацараша ирсе старташ яр, доккхий спортиваи кьонтамаш, керда рекордаш коталонаши ихар, олимпийски боламе хьинаре даькъа лелар, къахьегаме а дешаре а толамаш дахар.

Физкультурникаши спортсменаши! Физкультурни болама массовость айе! Советски спорта сийле алсамъяха!

Даькъала хийла Советски Союза халкъий йохаргІоаша интернациональни цхьоагІон вежарашка дола доттагІалла — вай общества низ бухбувла дийна хьаст!

Даькъала хийла вай Сийлахь йоккха Даьхе — Советски Социалистически Республикай Союз!

Даькъала хийла Советски Союза ленински Коммунистически парти!

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ	СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ	СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

Нн. В. А. БОРОДЕНКОНА, Л. И. ЕЛАГИНАНА, В. Д. ЛАРИОНОВАНА, С. Д. УШАЕВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Планаши социалистически декхараши кхоачашдеча доккхий толамаш дахарахи общественни вахаре хьинаре даакъа лацарахи Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Бороденко Валентина Арсентьевнана — А. Шерипова цІерагІча Грознески мехкдаьтта чакхдоахача завода ЦЗЛ отдела начальника.

Елагина Любовь Ивановнана — Н. Анисимова цІерагІча Новогрознески мехкдаьтта чакхдоахача завода йоккхагІйолча оператора.

Ларионова Евдокия Дмитриевнана — производственни контора лаборанта.

Ушаев Султан Джабраиловича — СССР 50 шу дизара цІерагІча Грознески химически завода слесара.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1983 шу, 18 июль.

НОВ. Ю. З. ВОТЛОХИНА «НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ІИЛМАЙ ТЕХНИКАЙ ЗАСЛУЖЕННИ ДЕЯТЕЛЬ» ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Іилмай техникай даькъе доккхий гІулакхаш карагІдуларах, общественни вахаре хьинаре даакъа лацарах «Нохч-ГІалгІай АССР Іилмай техникай заслуженни деятель» яха сийлен цІи лойла **Вотлохин** Юрий Зиновьевичa — Грозненски Іилма-тохкама института лабораторе заведующея.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный.
1983 шу, 19 июль.

ДИКА ХОАМАШ

ЦхьайтталагІча пятилеткан кхоалагІча шера республикерча бурувдеттараш юкъе яьржача социалистически яхье цхьа санна массех каьзв хьалхара моттиг яьккхачарех я Горячеводски бурув тохара балхий управление коллектив. ДІабахача ялх бетта даьхача къахьегама толамий итогаш йича юха а социалистически яхье хьалхара моттиг а хьожаеш, цуна елай КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара теду ЦІе бай-рах. Иштта из йихьар республикански Сийлен уйла тІа.

Уж деза совгІаташ дала а доагІаш дена хилар къахьгаьа хьалхакх цо доазаче толамаш. Ер шу доладелча дена хІанзалехьа цо планагІа лаьрхІачул совгІа тохад 1400 метр совгІа бурув.

Производства эффективности балха дикали лаккъара тІехьа тІагІертта къовсам лоаттабеча УБР бурувдеттараша къаьстта чІоагІа тоадаьд укх шера шоай деррига технико-экономически хьоккхамаш а. Бурув тохарга дІабода мах лохберах паччахьалкхенна кходаьд 235 эзар сом. Юкъера лаьрхІача хІара станокаца бетта бурув тохара сукъа задани 111,8 процент кхочаш а яь, задани совгІа тохад 21 метр бурув. Къахьегама оасарле лакхъяра паччахьалкхен план кьовтта процент гаргга тІехкхоачашъяьй.

Социалистически яхье хьалха я латташ, хІаьалехьа август бетта чотагІа бурув тохаш я Дрыворубов Александр Ефремовичи Коньков Владимир Ивановичи керте латтача бригадай коллективаш.

* * *

Вай мехка Кхачан программа кхоачашъеча дикал даакъе а лоацаш, беттагара беттага дукхагІа тракторни прицепаш арахоц «Трансмаш» завода болхлоша. Шоай тІайица социалистически декхараш хадданна тІехкхоачашдеш хьабоагІа уж укх шера. Ер шу доладелча дена планал совгІа цар маьхала лыккхай тиъо эзар гиртта сом мах бола товарни продукци. Задани совгІа арахийцай 35 эзар сом маьла тайп-тайпара продукци, 32 эзар сом мах бола нормативно-цІена продукци.

ЗІамигчув а доккхачув а кхоч барах, арахецача продукцега дІабода мах лохбарах дукхьал ялх бетта планал совгІа 36 эзар сом пайда баьб цар паччахьалкхенна. Къахьегама оасарле лакхъяра план кхо процент гаргга тІехкхоачашъяьй завода коллективо.

Предприяте цехашта юкъе яьржача социалистически яхье дами хьалха латташ я Петров Владимира кулгалдеча механически цехеи Новлов Евгений керте латтача заготовительно-сварочни цехеи коллективаш.

В. ДОТМАРЗИЕВ.

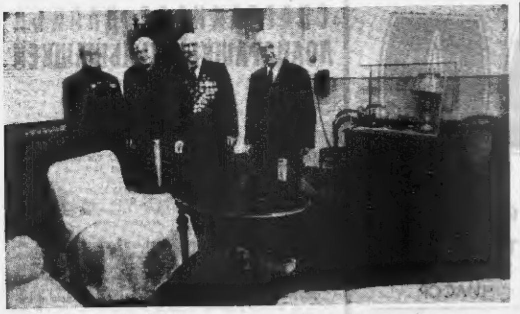

РСДРП ШоллагIча съезда 80 шу дузаш

Смольне.
Аьрдехьара аьттехьа — 1918 шера дениз парте член Г. П. Салыкин, 1924 шера дениз парте член В. М. Виролайнен. Социалистически Къахьегама Турпал, 1915 шера дениз парте член В. П. Виноградов, 1918 шера дениз парте член М. Г. Есенин В. И. Ленина кабинете.

Н. НАУМЕНКОВЕИ
С. СМОЛЬСКЕИ сурт.

ТАСС фотохроника.

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума решенеш кхоачошъеш

СЕВО ДОАХИЙТ ТОЛАМАШ

Миштта ньахьийгар ухх дIабахача ялх бетта мехкдаьттен газан йоахача «Малгобекнефть» управлене коллективо? Мехкдаьтта даккхара ялх бетта план 101,1 процент кхоачашйир оаха. Планал совгIа цу юкъа даьккхар 1700 тонн «Iаьржа дошув». Геолого-техническн мероприятеш лерттIа вIаштIехьъяхар бахьан долаш планал совгIа пачхьалкхенга еннар 73 эзар сома махка товарни продукци. Уж толамаш доахача шоашкара доагIаш дола даькъа юкъедихьар управленеча чуйоагIача еррига цехаша, боахамаша. Бакъда, царна юкъе а белгалйоалаш къахьийгар ЦДНГ-3 коллективо (цеха начальник М. М. Монахов). Цо планал совгIа 643 тонн мехкдаьтта даьккхар дIабахача ялх бетта. Цул дукха тIехьа ца юсаш хьайоагIа ЦДНГ-1 коллектив (цеха начальник С. Тебоев). Цо планал совгIа даьккха мехкдаьтта хилар 450 тонн.

Хоаш да, хIара коллектива толамаш дукхагIча даькъе социалистически яхь лерттIа вIаштIехьъяккхарах тийша долга. Цудухьа шу дIадолалуча хана тхо хьежар миштта вIаштIехьъяьккхайтеш оаха наха юкъера социалистически яхь. Из болх дика боагIача боарама бар аьлча харц хургдар. Хьинари низи ца кхобеш из гIулакх овлангара дениз хувца дезаш дар.

Эггара хьалха управлене чуйоагIа цехаш, коммунальни боахам. Хии цех кхаь группане йийкъар. Хьалхарча группана мехкдаьттен газан йоаха кхо цех чуйоагIа, шоллагIчоа — коммунальни боахам, кхоалагIчоа — хии цех. Цу подразделенеша шоайла яхь леладерал совгIа, хIара цех, участок а я шоайла яхье яьнна. ХIара бетта яхьа итогаш ю лаьрххIа цу тIулакха тIахьожам лоаттабе вIашагIъелларча НГДУ центральни комиссе. Комиссена корта латт управлене начальник Орехов Николай Андреевич. Бутт чаккхбаьлча яхье хьалхара моттиг яьккхача коллективана хьожаду болх беча наьха дукхалга хьежна ахчан совгIат. 150 сомагара 200 сомага кхаччалца да из. Яхье шоллагIа моттиг яьккхачунна 80 сом. хIаьта кхоалагIча моттиге ниисъенначa коллектива болх белгалбоаккх бархал аларца. Дукхача хана дена яхье хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьайоагIа мехкдаьттен газ йоахача цхьоалагIча цеха коллектив. Цар дика болх белгал а боаккхаш тийнна ахчан премеш, наьха бархалаш дукха да.

Цул совгIа, управленена чуйоагIаш йолча отделаша а лоаттаю шоайла социалистически яхь. Хьалхара моттиг яьккхача отдела 25 сом премии хьожаю. Царна юкъе массаза яхье котьюлларца белгалъяьнна я къахьегамеи алапеи отдел.

Социалистически яхь вIаштIехьйоаккхача лоархIаме я яхьа экран. Цу экрана тIара къахьегача наха гу хьалхарчар малай, тIехьависар малав. Харц хургдар дерригга гIулакхаш тха дика латт аьлча, къахьегамеи производственни дисциплина телхаераш тхона юкъе бац аьлча. Пятилетка кхоалагIча шера дIабахача ялх бетта В сего дисциплина гIоза тIехьаяь моттигаш нийсъеннай тха. Малаш-б уж харцбьинараш? Уж ба лаьттан кIалхарча мехкдаьтта оборудованена ремонт еча цехера оператор Джанхотов Руслан, цу цехера болхло Додов Iийса, шоллагIча промыслера газэлектросварщик А. Оганесов, штукатур Умарова Аьсет, кхиттa кхыбараш. Царех цхьабараш хIанз ножкъостий судашта хьалхашка жоп дала кийчлуш ба, хIаьта А. Оганесови, К. Солтукиеви белхара дIабаьхаб. Социалистически яхь вIаштIехьйоаккхача чIоагIа новкъарло ю къахьегамеи производственни дисциплина телхаяро. ХIана аьлча, яхьа итогаш еча комиссе цхьаккха дисциплина телхаяь моттиг йитац белгал ца йоаккхаш.

Июньски (1983 ш.) Пленуме ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Ю. В. Андропова аьлар: «Керда да тахан производственни отношенеш дегIаахаро социалистически яхь вIаштIехьъяккхара даькъе дIадехараш. Цун кIийлен тIарча формех цаI я хIанз производственни планаш тIехкхоачашъяра йола социалистически яхь, цу тIа а керттерча даькъе дукхагIа хьакхамашта а еш...». Уж дешаш тхона, мехкдаьттахошта, керттера лостам ба социалистически яхь вIаштIехьйоаккхача. ХIаьта яхьа юкъе керда формаш кхувлара а тхоай теркам тIаберзабаьб оаха. Шеко яц пятилетка кхоалагIа шу оаха кхы а дикагIа толамаш даьха дездергхиларах. Из миттa хилийтара тхона гIо ду лерттIа вIаштIехьъяьккхача социалистически яхьо. ХIаьта яхьо толамаш а доахийт.

Хь. САМПИЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ кадрай отдела начальник.

Керттердар—дисциплинеи бехктокхами

Партком йоакхо еш я

КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленумо дIа ма деххa тха совхоза партийни организаци чIоагIа терко еш я коллективе производственни, къахьегама дисциплина чIоагIъяра. Бригадашка, фермашка хиннача собранешка болхлоша белгалдаьккхар мел лоархIаме да дисциплина телхаечарца цIенхаштта къовсам лоаттабар.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома члена, ордений, медалий кавалера моториста Тохов Мувсас аьлар: «Нийса хьоадаьд дисциплинах лола дош. Из чIоагIъеча хьинаре даакъа лаца деза коммунисташа, массе къахьегамхоша. МоллагIа чин дар аьнна ца вуташ ма воагIа бехктокхаме оза веза шийн декхараш лерттIа кхоачаш ца дер».

Ала деза, коллективе цхьабола къахьегамхой балха тIехьабусаш е вIалла вра ца боалаш, балха хана корта бохабу малараш мелаш, водителаша шоашта болча пайдана Iаьдала машинаш «шабашка» хехкаш моттигаш нийсъеннай. ТIаккха из деррига производствана Iаткъ.

Къахьегама коллективаша лоархIаме моттиг дIалоац производственни дисциплина чIоагIъяра даькъе. Цудухьа партийни организаце шин болх бу, бригадай, фермай коллективашца айхха бийла. Ишта оттабаьча балхах дикка пайда боал кхоачамбоацараш дIадоахача.

Балха хана хадданза къаракъ молаш вар № 3 йолча бригада механизатор Э. Шебилов. Цунца дуккхаза къамаьлаш дир, бехкаш даьхадар, административни бехктокхаме эзакар, амма хIама хулаш дацар. ТIаккха бригада коллективо из балхара дIаваккхара дош оттадир администрацена хьалхашка. Шебилов балхера дIаваьккхар.

Балха тIехьаюблаш, шийх бекх баьккхача гIар еш, йоахар дувцаш, коллектива барт ца тайташ, шийн безам бар мара ца деш наха совъллийтаяр Аьлти-Юртарча фермерча доярка Л. Саговас. Цунна кхы садетта ньорда а даь болхлой декарца из а балхара дIаьиккхар.

Шийн декхараш лерттIа кхоачашдацар водитела А. Ужахова. Балха тIехьавувлар, шийн бехках наьха болх юкъагIа бутар. Хоза дийцача хIама хилацар. Цудухьа из алапи кIезигагIа доагIача балха тIа хьожавир.

Практико къьгга хьагойт дисциплина чIоагIъяра, болх тоабара, хIаране бехктокхам лакхбара мел пайдане. гIо деш да цхьан царнах болх бар. Карарча шера тха 5 тракторни бригада цу формах болх бе йолаеннай. Нагахьа санна хьалха механизаторо шийн балха мара уйла ь еце, тахан цо уйла ю ерригача бригада, хIара новкъоста балха, мекьачунгара цIенхаштта хьадех декхараш дизза кхоачашделга. ХIаране дог лаз ерригача коллектива хьоихамех. Тахан гуш да мел лакхбеннаб цу бригадашкара механизаторий бехктокхам, къахьегама овсарле.

Дисциплина чIоагIъе дика гIо ду социалистически яхьо. Механизаторо лакха толамаш даьхад аьнна цун ахчан премии лац нагахьа санна цо къахьегама, производственни дисциплина телхаяь яле. Из ховш ба тха механизатораш.

Навха сакхетам лакхбара, хьинар совданкхара, дисциплина чIоагIъяра Iалаьмате лоархIаме да коммунисташа, производства кулгалхоша шоашкара масал гойтар. Цу деша даим йоакхо ю партийни комитето, каст-каста ладувгI коммунистий отчеташна, тохк миштта кхсачашду цар шоашта тIадехка декхараш, миштта кулгалду отделашта, участкашта. Тракторни бригадана керте латтача Г. Колоева магазар механизаторий болх лерттIа вIаштIехьбаккха. Цхьацца кхоачамбоацараш бахьан долаш дукха техника латтар, агромероприятеш хаинахьа чакхьихацар. Цудухьа партийни комитето совхоза директора дIахайтар Колоев бригадира декхарех мукъавалийтача бакъахьа волга.

Халкъа руоньа кхом барга, къахьегам вIаштIехьбаккхарга хьожаш баьча тоххамо хьахьеккар керттерча специалисташа, юкъерча звенонерча кулгалхоша шоашкара боахама доал деча хьакъехьа гIалаташ дувлийтахиннилга. Царех цхьабараш бехктокхаме эзаб, хIанз кхоачамбоацараш дIадоахаш ла тхо.

Тха идеологически актив 60 сагах латт. Из бокхха низ оаха тIаберзабаьб болхлошта коммунистически кхетам балара, цар вахаре деналениикъ лувцара, производственни, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, карарча шера коллектива хьалхашка латта бехктокхаме декхараш дизза кхоачашдара.

Идеологически болх дIахьош хьинаре къахьег активисташа К. Беммурзиева, Д. Оздоева, М. Бекова, Б. Дударова, Ю. Алиева, Ш. Халухоева, М. Саговас.

ЧIоагIа бехктокхаме декхараш оттадаьд идеологически бIухошта хьалхашка КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленумо.

Пленума решенеша дIа ма деххa болх бара цхьаккхо хIама кходергдац «Назрановский» совхоза партийни организаце.

У. МИСЛАУРОВ,
совхоза парткома секретарь.

ПАРТГРУППАШКА—ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ТОЛАМИЙ НАЬКЪА ТIА БАЛЕ А...

Кхоь КПСС член шоь членалла кандидати волаш я «Сагопшинский» совхоза шурий-товарни фермера партийни группа. Цун хьалхенца болх беш я 48 саг чуйоагIаш йола доахан лелaдерий коллектив.

ДIадахача шера шура яккхарех из пачхьалкхенга йоакхарех декхарех доархIа ца беш биса хиннабале а, укх шера уж декхараш толамца кхоачашдеш хьабоагIа фермера хьайбаш леладераш.

160 процент кхоачашъяьй укх шера ялх бетта хIара кхоабача Iаттагара шура яккхара план. Пачхьалкхена дIаеннай 279 тонн шура, ах шера план 220 тонн йолча. Шоаза тIеххкхоачашъяьй дулх кийчдара план а.

Доахан кхоабараштa юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле лелаеш хьабоагIа божа беттараш Евлоева Либихан, Корigова Банати, Дзарвева Либихан. Iаьсай леладеш бола Олигова Мотя, Гандалоева Марем, кхыбараш.

Из белгалдаьккхар фермерча партийни группа отчетно-хоржамий собране, цига партгрупорга А. А. Гандалоева партгруппа балхах яьча доклада тIа, собране къамаьлаш даьча коммунисташа.

Ала деза, партгрупорга доклад КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.), июньски (1983 ш.) Пленумаша. Кхачан программа кхоачашъяро дIадехараш ва хьежжа коллектива карагIдаьначун критически мах ца беш, хьайбаш леладерий балха тIа долаш долa кхоачамбоацараш гуча ца доахаш, уж дIадахара. Йолаш йолча торонех дикагIа пайда эцара наькъаш белгал ца доахаш, дукхагIа тIагIоллара къамаьл долаш хиннилга.

Цхьадолча даькъе партгруппа балха отчетах йолча доклада из кхоачамбоацар дIадаккхара новкъостал деш дар собране коммунисташа даь къамаьлаш.

— Мел эшар хьагIа а дахьаш чуоттадаь кхоабаш да тха фермера доахан, — белгалдаьккхар Гетагажев Хьамбийнара. — кхабарга хьежжа хул цар маша. Каст-каста нийсалу доакъар хьокха комбайнаш, из хьагIадахьаш йола тракторaш йолаш, ханнахьа ферме моша доакъар хьа ца дахьаш моттигаш. Из бахьан долаш укх тIеххьарча деношка 600—700 килограмм лохъеннай фермерa йоакхш шура. ИоагIача шера цу деша йоакхо яц совхоза кулгалхоша, инженерни служба.

Цу тайпара моттигаш нiелнгагIа хургьяр ферме доабар Iалашдеча механизаторий алапи доахантара хьайоаккхача шурийга тьежжа оттадича. Таххьанале из деш дац. Цу дешага хьежа а из къоастаде а деза совхоза кулгалхоша.

Эшача доакъарашца лерттIа ферма Iалашъеча нийсалуча кхоачамбоацараштa хетадаь дар ферма заведующе А. Гандалоева даь къамаьл а.

— Укх шера шийна хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашду ферма коллективо. Цхьабакъда, цун балха тьокхамаш кхы а дикагIа хила йиш яр вай балла тIа цIенхаштта кхоачамбоацараш децаре, — белгалдаьккхар коммуниста Х. М. Бокова. — Балха чIоагIа новкъарле еш да доахан леладерий балха дисциплина лоха хилар. Эггара хьалха бозна бетташ бараштa доагIаш да из. Сагага аьнна хIама доацаш, бахьан маларгIа да ца хоаш бозна беттараш балха хьа ца боагIаш дукха моттигаш нийслу.

Из бахьан долаш талхберрига коллектива болх. Хьа ца баьхача доярий доахан детта тIехьадоал. ХIана аьлча, хьабаьхкарача шоайдараш дийттачул тIехьагIа мара деттац уж. Хьаьньккха шура ханнахьа заводе дIакхьа вIаштIехьдалац. Шурий дикал лохлу. Ихзад зулам доал цхьа доярка балха хьа ца йоагIаш йисача.

ЦIенхаштта болх бе беза партийни группа ферме къахьегама дисциплина чIоагIъеш, хIара болхлочун коллектива хьалхашкара бехктокхам лакхбеш, цун идейно-политически сакхетам чIоагIбеш.

Собране белгал ма даккхара, КПСС XXVI съезда, тIеххьарча КПСС ЦК Пленумий материалашта хетаяь 23 лекци хиннай, 90 совгIа къамаьл хиннад ферма коллективе. Цу балха тIехьале кIезига хилар хьагойт хьайбаш леладерий дисциплина лоха хиларо. Иштта цIенхаштта кхоачамбоацараш да ферма болхлоша политически, экономически дешар Iомадеча а.

Хьайбаш леладерий балха бокхха лоархIам болаш да хьалхе а лерттIа кийчо яь йий дика доахан кхоабилга Iалашдар. Цу хьакъехьа къамаьл хилаизар партийни группа собране, Iана доахан латта моттигаш кийчъеш тахханалла даь цхьанидa хIамаi доацашехьа а.

Партгруппа собране балха даакъа а лаьцар цига къамаьл а дир КПСС МагIалбика горкома хьалхарча секретара П. А. Бусева.

ТIехьа хиначара хьалхабаьнна фермера хьайбаш леладераш толамий наькъа тIа бале а кхы а дукхагIа да КПСС ЦК ноябрьски а июньски а Пленумаша. Кхачан программа юртарча къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш цар де дезараш. Уж белгалдеш соцам тIайийцар партийни группа собране.

Партийни группа собране парттрупоргалла хержар Х. М. Боков, цун заместителалла А. А. Гандалоев.

А. ХАРСИЕВ.

ЯХЬЕ ХЬАЛХАЛАТТАРАШ

ЦхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера доккхий социалистически декхараш тIайийцад Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене ПМК-155 гIишлон участкай коллективаша. Цу яхье хьалхалаттарех цаI я Эстамиров Бексолта Хьамзат керте латтача Назранерча кхоалагIча гIишлон участка коллектив. Город Назране цо хьаллеш латт Нохч-ГIалгIай Министрий Совета УКС-а заказагIа дола 110 квартира йола нах чубаха цIаи «Сельхозтехника» районни отделене заказагIа дола 65 квартира йола цIаи.

Укх шера пламагIа 110 квартира йола цIа хьалдеча 290 эзар сомах пайда эца безаш бар участка гIишлонхой. ХIаьта хIанзлехьа шера план дикка тIехкхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа цар кхоачашдаьд 60 эзар сома маьха гIишлон балхаш. ХIаьта 65 квартира йола цIенош хьалдеча шера планал совгIа даь гIишлон балхаш 14 эзар сома маьха да. Цу производственни хьокхамаша къаьсга хьахьоих уж лоархIаме гIишлош хана дукха хьалха йистейоахаргхилар.

ВIаь итт квартира йола цIа хьалдеча хьинаре къахьегаш я Мерешков ТIахIира кулгалдеча бригадни подрядагIа болх беча комплексни бригада коллектив. Из гIишло хьалхе йолайнча дена цхье бутт дIабахийтабац бригада гIишлонхоша пачхьалкхен план 165—170 процент кхоачаш ца еш. Белгалдаккха дезаш да овсаре къахьегаш санна шоаш деш дола гIишлон балхаш цар дикен тIехдикен мара ца хулийташ хилар. «ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдикен хьадер дукхагIен хилийта!» яхача девзагIа бригадерча гIишлонхошта юкъе яьржача яхье хьалхалаттарехи бригада сий лакха лоаттадарехи ба каменщикаш Евлоев Iусман, Малкиев Iусман, Ведзижев Хаджимурат, Сапалов Муса, Мерешков Султан, Кулбужев Iамирхан, Могушков Мухьмад, кхыбараш. ДукхагIйолча хана шишша корма кхоачашъю цар шоай сменагIа.

Иштта, дика болх беш я 65 квартира хула цIенош хьалдеча болх беш йола Малкиев Юнуса кулгалдеча комплексни бригада коллектив а. Бригадни подрядагIа къахьегаш я из а. Цу хетодага е яьнна болх бе йолаялалехьа дукха белгалдоалаш дацар цун производственни хьокхамаш. Цхьабакъда, хIанз хIара сменагIа норма 155—175 процент кхоачашъю цо. Лакхденнад болхлоша йидеш дола алапи, премеш. Цунца материальни безам лакхбеннача гIишлонхоша шоай хьинари нийсъ кхо ца беш къахьег. Цар заказчикаца договор а я, декхараш тIайийцад лард йолларгара дIадоладаь из цIа йистедаккхалца де мел деза гIишлон балхаш шоаш де, ханал дикка хьалха из гIишло эксплуатаце дIаяла.

В. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) дIахо болача хана шоай коллективаца хьалхашка латтеча декхарех лаьца дагабоалаш ба каменщик I. Евлоев, бригадир ТI. Мерешков, каменщик I. Малкиев, электросварщик Хь. Ведзижев, каменщик М. Сапалов.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ДИКАГIВОЛА МАСТЕР

Советски Эскаре 1965 шера тIулакх даь вьаьча вера Назрановски района Iаьзий-Юртара зIамига саг Цечоев Саварбик «Малгобекнефть» НГДУ кхоалагIча цехе балха.

Балха кулгаш шортта эшаш дар управлене. Ер хьожавир мехкдаьттен газэ йоахача кхоалагIча цеха оператора ученикалла.

— Юкххьанца алапи кIезига-м хургда хьа, — йоахар цунга кадрай отделе, — бакъда говзал караерзаярга хьежжа лакхлургда из а.

ХIама хара тIаккхувш волча зIамигача саго бIь бетта караерзайир мехкдаьттa доахача оператора говзал. Але дезаш да цхьаболча наха из говзал караерзае вийсса шерал дукхагIа ха эшилга. Цеха начальника М. М. Монахова дувц Цечоев Саварбиках лаьца.

— Цехе балха вена шин кIира далале шийна теркам тIаззар цо, сенца эзар аьлча, хьалечув уйла еш хиларца саббаре, машинашта, механизмашта тоьш кулг тохаш хиларца. БоккхагIа болча новкъосташа, производства ветеранаша шийна хьехам беча хана чIоагIа уйха тIахийта ладувгIар, цар мел аьннар хьаацар. Цига хайра сона цох бизза вола оператор хургвелга, — аьле ааккдоанкх шийн къамаьл Монахова.

Шийна ховчох кхоачамбоаь Iе дагавацар Саварбик. Ха дIайоде а, балха говзал лаккхлой а цахоараш, цадовзараш дукха дар. ХIара шера ядар санна эргаюалаш тоалора мехкдаьтта доаккха техника. ТIаккха цунца болх беш бола нах шоаш а хила беза дийша. Цудухьа Саварбика лаьрхIар заочно мехкдаьтта техникуме деша отта. 1973 шера тIехдика дийша йистелькхар Грозненски мехкдаьтта техникум. Цечоев Саварбика хьаьнала къахьегам белгал а боаккхаш 1974 шера цунна елар «За трудовую доблесть» яха медаль.

— Са вахаре чIоагIа белгалдаьлар из шу, — йоаш дагалувц хIанз Саварбика.

— Цу шера со дIайийцар КПСС мугIарашка, къаьстта йола квартира елар, шоллагIа вола воI вир. Цечоев Саварбика дика болх белгал а боаккхаш 1975 шера из хьожавир кхьоалагIча бригаде мастералла. Цу хана дела тахханарча денга кхаччалца из мастер вола, 12 сагах латта бригада ерригача НГДУ дикагIчарца лоархIаш хьайоагIарех я.

Иштта къахьегаш ва дика говзанча, тешаме новкъост, кулгалхо Цечоев Элмарзий Саварбик.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

Хьайбаш леладар —ударни фронт

БРИГАДНИ ПОДРЯД ЛЕЛАШ Я

Массанена а хетаддар цаI доллашехьа а чIоагIа дукха къамаьлаш а деш чаккхъяьлар «Победа» яхача совхоза МТФ коллектива собрани. Массава а раьза а волаш тIайийцар решени: совхоза дирекцега дехар долда доярка Хаингова Сапият бIлхах мукъаялийта, аьнна. А. цу собране хьалха хиннадац Сапиятах къамаьл, массехк хиннай болх дикагIа бе, хьайбай лерттIа йоакхо е, дей распорядок телха ма е яхаш бригада членаша декхарош деш собранеш. Амма Сапията дош лора лерттIа цьакъега а тоаьла а, бригадана а лацар из дIатасса. Тийша а тийше балха ютар, хетае гIертар, массава а вар гIо де гIерташ.

Денош дIаухар, амма хьал хувцалацар. Сапията юхабеттар ерригача бригада болх. Масала, укх шера хьалхарча шин бетта ше лелабеча 25 Iаттах по юкъера лаьрхIача хIаранегара яьккха шура 400 килограмм мара хилалзар. ХIаьта цунна уллув болх беча доярхаша Кузьмина Марияс, Исрапилова Самс, Вловина Евдокияс цкъан ахазаеи-шоаза дукхагIа йоахар шура. ХIаьта 1982 шера 1 октябргара дениз 1983 шера 1 июлага кхаччалца йолча ниіс бутт чулоацача хана беьча балха итогаш йича гIулакх дIахо лоадаланзар бригадага, цьанкха дисциплина йоаца а болх бе лоаш йоаца а кхалсаг бригадера дIалаккха лаьрхIар цун членаша. Боахама общественни организацеша нийса лаьрхIар бригада решени.

— ТIаккха со а валанзар Хаингова Сапият доярхалара дIайоаккхаш приказ ца деача, — йоах совхоза директора Гренко Владимира. — Нийса решени яр из. ХIаьта цунах дика масал хургда коллектива низ боккха хиларах хIанз а тешаш боахараштен бригадана хетарaш тервал ца де гIертараштея. МТФ бригада йиш хургья хIанз шурея дулхи даккхара темпаш кхы а лакхъе, йоаккхача продукце дикал лакхъе а цунга дIадодар лоxде а. ХIаьта из чIоагIа лоархIаме да коллективни подрядагIа болх беш йолча а йиза боахама расчет юкъейоалаьча а бригадана.

Фу гIойле лаьнай совхоза шурий-товарни ферма бригадана балха прогрессивни метод юкъейоалаярех? Нийс бетта 2446 центнер шура яьккхай бригадо, соакха цу юкъа яьккхачул 750 центнер дукхагIа я из. Изза шура тIаххийттай фермера доахан шоаш хьалха хиннараш доллашехьа.

— Тха хьайбаш леладерий торо я хIанз хIара кхоабича Iаттагара 3000 килограмм шура яккхара декхар укх шера кхоачашде, — доккхил а деш йоах ферма бригадира-учетчика Волобуева Еленас. — ХIаьта хьалха латтача доярка Кузьмина Марияс хIанале нийс бетта хIара Iаттагара 3594 килограмм шура яьккхай. Соакха цу хана цо яьккха хиначул шоаза дукхагIа хул из.

Дукха шура сов а йолаш кхоачашъяьй хьайбаш леладераша укх шера хьалхарча ялх бетта пачхьалкхенга шурен дулхи доxкара план. Шера план Сийлахьбоккхача Октябра 66 шу дузаш кхоачашъяра мел эшар долаш ба уж. Цу тIа цхьаькха геттара лоархIаме котало а яьккхай бригадо — пайда теда йолаеннай хьайбай продукци, хIаьта хьайбаш леладар рентабельни хиннад.

Хьайбаш лелaдеча дааькъа продукци ишта чIоагIа дегIаяра бахьан цхьаькха а да — доакъара база чIоагIъялар Iаьржа-къоарзача фух доала шинараш эцари. ДIадахача шера нийладар боахамо 47 дулхьашка лахна бежан, хIаьта укх шера цар массане а Iаьсий даьд.

— Са вIаштIехьдаьлар цар лактаце хьалхарча ялх бетта хIара Iаттагара дийнахьа 20 килограмм шура яха, — яхаш дувц М. Кузьминас. — Бакъда, дIахо йолача хана шура кIезигагIа тела даьлар доахан. Цхьабокъда, хIана уж дехка ялх бутт баьннача хана а дийнахьеи бусн 12 килограмм шура йоаккх аз царех хIара Iаттагара. ХIаьта из 2—3 килограмм дукхагIа я тха симентальни фух болча Iатто лучул.

Цу толамо дегаш уроттадар хьайбаш леладерий, хIаьта хIанз кхы а 48 шинара нийцад совхозо. Деттача доахан Iула юкъера продуктивность лакха йола доахан совдаларо йиш хилийтай из дикка хувца. симентальни фух дола шурийна дика доаце къаьна доахан дулха дIачу а телаш, дика дараш сов а доахаш. Iул тоаде, цудухьа Iай а хьалхара моттиг лелаьй «Победа» совхоза МТФ бригада Наурски районерча хьайбаш леладерашта юкъе неттел республике а.

Доакъара базах дийцача, боахама лаьттанцара балхашдерий вIаштIехьдаьннад гIожача а, хий доаллача а, концентрированни а доакъарех латта запасаш Iалашъе. Цудухьа хьайбаш леладерий йиш хилар деттача бежана дийнахьен бийсанен телача доакъара рационе юкъенхьа 40 килограмм дикагIа йола силос, кхо килограмм люцерна йола чай, Iатто луча шурий хIара килограммана 250 грамм йолаш концентраташ, 20 килограмм барда, цхьа килограмм патока. Алкан лемалахьа ма дуьа лоаттаду деттача доахана сийна доакъар.

Люцерна йийнай боахаме 600 гектара тIа. Из лелаю агроном Сайдулаев Iаьла керте латташ йолча лаьрхIача бригада. Цо йиш хулийт 450 центнерал кIезигагIа доацаш цу баьца фу Iалашде а доахаина шортта дика белкови доакъар — йола чам хилийта а.

Цу тайппара, ма эшша хургьа доахана эггара дикагIа йола йола комбикорми (люцерна гина хIара центнерах 10 центнер комбикорм лургья совхоза).

ЧIоагIа теркам тIабохийт ферьерча халвача балхашта механизаци яра. Механизаторий гIонца хIара денна кхоза детт деррига доахан, доакъар дехк, кхий цIенду, хий меладу.

Доакъар кийчдарца цхьана (хIаьта уж балхаш шерра деш да) ду ремонтни балхаш а. Цу тайппара диза хинна ца Iеш Iай йIайхача а хургда боахама хьайбаш.

Доярхаштел доахага хьожаш болча нахан культурно салаIара яга хьелаш а да ферме — цIеча уголоке я телевизори радиоприемники, хIара денна кхухь керда газеташи журналаши. Нийдаьд истола тIа довза довзоргаш а.

Къаьстта теркам тIабохийт совхоза партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша хьайбаш леладерашта юкъе яьржача яхье итогаш массанена а дIайовзийтара, материальни а моральни а стимул яра. ХIара денна ду окрана тIа де доагIаш дола йоазош, хан-ханахьа ю балха итогаш, премеш тел. Иштта кхо чу а кхухьаш дIател хьайбаш леладерашта цар шоай доалахьарча доахана дола гIожа доакъар а ялат а.

Иштта шоай йоакхо яр бахьан долаш доярхашеи доахаига хьожарашен алсам йоах арахеца продукци.

...Иштта йиш хулийт бригадни подрядо «Победа» совхоза хьайбаш леладерий Кхачан программа кхоачашъеча лоаца даакъа тIа-тIа алсамдаха.

П. ГАГИЕВ.

Кхоана—торговле болхлой Ди

Хlара дийнахьа дукха нах оьху Грозненски универмаге шоашта эшаш дола тайп-тайпара баракъаш эца баьхке. Дукха хет цар маlача наьха тlехнахьа дувха ду барзнъаш. Ийдархошта бегаме белаш дукхьал боагlа № 18 йолча секце болх беча комсомольски - татирхой, звено членаш Арсалиева Аьминати Евлоева Мадинеи.

Шоай профессональни цlейна вакъабоагlаш секце продавецаша 101 процент кхоачашъяьй ах шера план, даим лакха лоаттаьй наха гlулакх дара культура. Цу толамах доккха дакъа кхоач Аминатага а Мадинага а.

СУРТА ТlА: А. Арсалиева (аьрдехьаръар) М. Евлоевай.

Р. АУШЕВА сурт.

НАЬХА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДАР— ТХА ДЕКХАР

Дукха къахьег республика торговле болхлоша къахьегаха овсарле лакхъяра, наха гlулакх дара тайпаш, боарамаш шердара, торговле хьалхалатта формаш балха юкъеяхьара, дlахо дlайодача хана производственни къахьегамен дисциплина чlоагlъяра тlехьа.

Тха отрасла керттерча юкъмоттигерча декхар — мах беш йола предприятеш товарни ресурсашца lалашъелга. Укх шера дlабаха ялх бутт 1982-ча шера хьалхарча ах шераца нийсбича лоархlам боллаш дукхагlа хиннай хьайбай продукташ, цо торо хилийтай баха нах продукташца lалашбелга тоаде.

Республика торговле ерригача коллективай, къаьстта оптови базай декхар да промышленностан торговлени юкъера гlулакх чlоагlделга. «Тlехдика хьадаьд — тlехдика дехнад!» яхача левзагlа лелаю яхь дегlайовлаелгйи кlоаргъелгйи.

КПСС ЦК ((1982 ш.) майски Пленумо декхар оттадаьд лакха динал йола продукташ арахецилгйи уж нахага дlакхоачийтилгйи lалашдар дукхьа юртбоахаман цунна гlулакх деш йолча промышленноста, транспорта, торговле отраслаштен карагlдувлараш вlашагlдувза. Цудухьа гаргарча шерашка торговля дегlаяхилга йоккха дувзаденна хургда Кхачан программа толамца кхоачашъеза хиларца. Республика пачхьалкхени кооперативни торговле къахьегамхой шоашта могар деш ба цу хьакъехьа.

Карарча шерах дlадахача ах шера пачхьалкхени кооперативни торговле предприятеша республике бахача нахага 389 миллион сома товараш дехкад. Соахке цу хана хинначунца нийсдича 4 процент, е 15 миллион сом дукхагlа хул из. Товарооборот дегlаяхилга розничниц торговле меттал общественни кхачен предприятешна а lалашду. Тlехьарчар дlадахача ах шера дукхьала шоаш арахецаш йола продукци планал совгlа 337 эзар сома маьхзальяьккхай.

Ах шера план толамца кхоачашъяьй Грозненски «Горпищеторго», «Гастроном» торго, «Промтовары» объединене, Гудермесски городской торго, горплодоовощторго, «Грознефть» УРС-о, иштта кхыйолча дукхача тикай, общественни кхачан предприятей, мах беча организацей коллективаша. Масала, Грозненски горпищеторго городе бахача нахага дlадахача ах шера 33,2 миллион сома маьха кхачан товараш дехкад, из хул планал совгlа 700 эзар сом. «Гастроном» торга предприятеша ах шера планал совгlа 365 эзар сома маьха товараш дехкад. Йоккхагlчарех уа lоархlаш я «Промтовары» яха Грозненски розничнии торгови объединени. Цо ах шера товарооборота план 100,7 процент кхоачашъяьй, из соахка цу хана хинначунца нийсйича 7 процент совгlа дукхагlа хул. Иштта дика къахьегаш кхы дукха а мах бу организацеш я.

Тахьанарча дешта республика пачхьалкхени кооперативни торговле болх беш 28 эзар саг ва, царех 19 эзар совгlа саг кхалнахи пхи эзар гаргга кагирхойи ба. Торгашка, ОРС-шка, райпо юкъарча кхачан трестаца болх беш 8 эзар гаргга саг лакхерча юкъера лаьрхlан образовани йолаш ба. Мах беча предприятей кулгалхоех 80 процент бараш лакхерча юкъера лаьрхlан образовани йолаш ба, царех дукхагбараш болхлочунгара баьнна лакхбенна а ба.

Тхона чlоагlа беза хеташ болхлой ба тха ветеранаш. Тха системе болх беш 17 РСФСР торговле заслуженни болхло, 43 Нохч - Гlалгlай АССР торговле заслуженни болхло ва, иштта бlаьшка кагирхой хьехамчаш, шоай хьанала къахьегам бахьан Лаьхен орденашца медалашца енна нах ба.

Республика мах беча организацешка къахьегаш ва «Советски торговле отличник», «Потребительски кооперации отличник» яха знакаш енна эзар совгlа саг. Тха цlей тергалхоечаш Российски Федераце торговле министра приказагlа «Советски торговле отличник» яха знак еннай пачхьалкхен торговле организацешка болх беш болча новкъостий группана. Цу дакъе ба Пондаева Ольга Васильевна — Грозненски универмага секце заведующи, Кайкаров Султан — «Промтовары» объединене № 27 йолча тина заведующи, Дедуева Нина Адамовна — Грозненски горпищеторга № 38 йолча тина заведующи, иштта кхыбараш.

Торговле болхлой Ди дезделга шоллагlча квартала итогаш еча хана цхьана нийсденнад. Шоллагlча квартале лелаьча социалистически яхьа итогаш еча хьалхара моттиг хьоржаьй «Гастроном» торга № 1 йолча тина коллективаш (директор Р. А. Аракелов). Цу коллективо товарооборота план 106,4 процент кхоачашъяьй, кхыдолча хьокхамий а задаеш йиза кхоачашъяьй. Царна еннай РСФСР торговле министерства пачхьалкхен торговлен потребкооперацен болхлой профсоюза ЦК-ни карара дара тела Цlе байракхи хьалхара ахчай премии. Республиканска яхье шоллагlйи кхоалагlйи моттигаш хьожаьй горпищеторга № 91 йолча тина коллективаш (директор В. А. Бочаев) «Промтовары» объединене № 7 йолча тика коллективаш (директор М. Х. Хамирзоев).

Торговле министерства, общественни кхачан управление, пачхьалкхен торговлен потребкооперацен болхлой профсоюза обкома коллективаша сийлен грамоташ хьоржарца белгалбаьхар социалистически яхье котбьинараш. Царех ба «Чеченингушводстрой» ОРС-а столовей повар Гехаева Зайнап Казбековна, «Горпищеторга» тика кассир Бобрышева Галина Ивановна, универмага йоккхагlйола продавец Иазирова Табарик Меджидовна, «Ростекстильторг» база товаровед Дзаурова lабдурахьманна Лиза, иштта кхы дукхабараш.

Дlадахача ах шера товарооборот дегlаенал-ле а, ала дезаш да пачхьалкхен а кооперативни а торговле бахкагlа ерригача республика хьанийзача товарооборота план кхоачаш ца яьлга.

Ах шера товарооборота план 99,6 процент мара кхоачашъяьлла. Иштта товарооборота юкъе ца дохийташ 1,6 миллион сом ахча дисад.

Дукхача коллективаш я хlанз а шоай балха тlа дола кхоачамбоацараш дlадаха ца могаш, наьха хьашташ кхоачаш ца дулуш, планови задаеш кхоачашъяра йолча торонех бизза пайда ца ийбеш.

Бахача наьха хьашташ вай хано дlадехараш дизза кхоачашдара тlехьаюсаш я хlанзарчоа торговли гlулакхаш дара культура а. План кхоачашъяьнзи Грозненски универмаге, «Промтовары» объединене 48 процент тикаша, Гудермесски торга 42 процент тикаша, Грозненски горпищеторга 22 процент тикаша, «Гастроном» торга 10 процент тикаша, иштта кхыйолча предприятеша. Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш белгалдаьхар дукха ха йоаццаш Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Советe хиннача заседание.

Дlахо йодача хана балха эффективности бахача наьха гlулакх дара динали лакхъяр дукхьа торговлеяь комплексно рационализации яра йолаш йолча торонех шерагlа вай да ийбе беза, товараш дохкара формаш методеш арганьяка тове еза, къахьегам вlаштlехьбоаккхилгйи цун хьалаш тоаде деза, халача балхашта механизаци е еза.

Торговле болхлоех тийша lалаьмате йоккха материальни маьхаленаш я.

Розничнии торговли вlаштlехьйоаккхача хиннача кхоачамбоацараша цхьана план юкъахьйикхара бахьан да республике цхьайолча промышленни предприятешен оптови базашен шоай хана наьха товараш ца лоаттадар. Дlахо йодача хана моттигерчен кхачанни промышленноста министерствай предприятей коллективаша шоай декхараш хиннахьен доагlача бессен кхоачашдича тlехьадусалга дlадаккха атта гlа хургда тхона.

Хlаьта розничнии торговлен юкъарча кхачанн болхлой декхар да тха отрасль дегlайоалаяре карта правительствен еча йоаккхоша шоай хьинарерча къахьегамца жоп а луш тlехьабускалга дlе а даьккха товарооборота шера план кхоачашъелга.

Ж. ЕВЛОЕВ,
Нохч - Гlалгlай АССР торговле министерства министра заместитель.

КЕРДА ТОРОНАШ ОАРЦАГIЙОАХ

Назрановски районни потребобщества коллективо цхьайттлагlча пятилетка шин шерен ах шерен план толамца кхоачашъяьй. Розничнии товарооборота план 1 миллион сом тlехкхоачашъяьй.

Дукхьал 1982 - ча шера районе бахача нахага 22834 эзар сома товараш дехкад, из хул планагlа даьрхlачул 92 эзар сом дукхагlа. Цу хьоккхамашца цхьана 105,8 процентага кхоачаш лакхьенай къахьегама овсарле а.

Райпо правлене цахаддаш теркамга лоаттаду материальнотехнически база чlоагlъяра, эшаш йола гlишлош хьалъяра, торговле объекташта ремонт ярей уж эргайоахаш хувцарей, болх беш барий къахьегама хьалаш тоадара дешаш. Цу гlуллакхашца оаха дlадахийтад пятилетка йоалегча дешa 200 эзар сом ахча.

Карарча хана болх беш я керда хьалъаь тикаш lаьлийЮрта, Наьсар-Керте — хlарари 130 квадратни метр йолаш, Яндаре — дарек, городе Назране «Сельхозпродукты» яха тика. Автомобильни наькъа юххера «Дружба» яха кафе эргаьяккха тоаьяь. Керда гlишлош хьалъярей йолаш йола предприятеш эргаьяха хувцарей чотагlа 400 квадратни метр мах лелабу моттигаш тlакхийттай. Мах лелабара культура лакхъяра дукхьа кердача тайпара болх бе чьаккхаш 22 предприятия.

Кхачан программа кхоачашъеча ма могга дохкагlа даакъа лацар дукхьа общепита коллективо шин продукци арахецилга лакхдара дукхагlа торонаш лех, маькха-булкай изделеш, поакхий чlаьпилгаш, лавашаш арахецийта дукхагlа вlаштlехьдоах. Тоьаш йоаце оборудовани тьалха еха лаьттача хlамаш йоттача шкафехи текстильни машинехи вlаштlехьъяьккхай. Болх беш бараш шоаш болчул дукхагlа е хиннабац.

Кондитерски изделеш, мерза хий, хингалаш, шашлыкаш, лепиаш арахецарей уж маьхалъяхарей задаеш тlехкхоачашъяьй. Дукхьал общепито ше арахецаш йола продукци маьхалъяьккхара план 109 процент кхоачашъяьй.

Цу общепита барттайнна коллектива кулгалдеш ва директор Мерешков Муса. Карарча шера хьалхарча кварталe республиканск социалистически яхьа итогех поторговлен потребкооперацен болхлой профсоюзий обкома Президиумен Чечингпотребсоюза правленен цlерагlа общепита коллективана делар 1-ча степена Диплом 1300 сом ахчан совгlата.

Дуккха дlайха дешаш ала доагlа «Дорожное» яхача кафе заведующех Бакаев Бахьаудиннах Халмурзиев lелаудиннах. Цар дlадахача ах шера план 110 процент кхоачашъяьй. Нальгиев Аслан заведующи волча «Джайрах» яхача ресторана а 118 процент кхоачашъяьй шин ах шера план. Укхаза даим белабеннен безамен тlаьц чувенар. Иштта ала йиш я Гойтов Керамас кулгалдеча «Вайнах» ресторана коллективах а.

Заготовительни конторо чъаьхьет юртбоахама продукташ бийцали дукхагlа кийчъяра тlехьа. Дlехьхачу шера йийцад 2024 центнер духи 24790 коа тlара оалхазари, иштта задаеш кхоачашъяьй тха, бежараш, беих, шура, фуаш, иштта кхыйола бийцал кийчъяра. Даьха толамаш да прилавка, общепита, заготовительни контора кадрай, райпо специалистий хьинарерча къахьегамах хьахиннар. Цу къахьегаме дакъа лоацарех ба Барсукн «Продтовары» тика заведующи Р. Местоева, г. Назранерча № 14 йолча тика заведующи Р. Арсельгова, № 9 йолча тика заведующи М. Муталиев, lаьлий-Юртарча «Промтовары» тика заведующи Татриева Лиза; общепита болхлой М. Вязиев, Дзаурова, заготовителаш А. Дзейтов, М. Цуров, иштта кхыбараш.

Декачунца цхьана, кхетадеш за, наха мах лелабара гlулакх дарна дувзаденна дукхха кхоачамбоацараш долаш хилар. Цу кхоачамбоацарех дакъа дийцад дукха ха йоаццаш Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совета аргlапарча заседание. Цига белгалдаьккхар оаха а, тlехьожам лоаттабеча организацеша а болх деррагlа ца лелабетта. Белгалдаккха доагlа, вай хано хlа ма декхара вlаштlехьдаьннадац хlанз а ма гlулакх. Из хьахьонх гражданаша кхухьийтача заявленешен жалобашен. Эшаш долча товарий ассортимент мах беча организацешка дlа ца кхоачаш моттигаш я нийслу, мах лелабара бокъонаш мах беш йолча предприятешка санитарни бокъонаш йоагlача бесса ца лелаеш телхаеш моттигаш а нийслу. Уж кхоачамбоацараш дlадахара тlаберзабьь болх беш я райпо правлени, профсоюза РК, партийни комсомольски организацеш.

Хlанз, юртбоахама къахьегамхоша пятилетка кхоалагlа шу лакхача боарам тlа чаккхдаккхара къовсам боаржабаьча хана, кооператорий декхар да, къаьстта хьуз къам чуэцача юкъа, масс моттигашка юрта баха нах эшача товарашца lалашбелга.

Карарча хана оаха дукхагlа теркам тlаухийт базар тlа товараш дохка кхахьара, ярмаркаш уттаяра. Къаьстта теркам тlаухийт ийдархоша дlадехараш лакхдаларца дувзаденна царна эшача бесса дола товараш хилийтара, бахача нахагара соклен йола продукташ хьанийра, дукхьал оаха арахецаш йола продукци товарообороте дукхагlа хилийтара.

Райпо правлене шин хур деш я къахьегамен производственни дисциплина чlоагlъяра, мах лелабечен общественни питанен балха режимаш тоаяра.

Назрановски райпо коллектив шна тlабахийтта къахьегаш я цхьайттлагlча пятилетка кхоалагlча шера планаш тlаийна социалистически декхараш кхоачашдара, СССР Кхачан программа кхоачашъеча шин дакъа юкъедахьа кийча а я.

М. МАРЗАГАНОВ,
Назрановски райпо правлене председатель.

СРВ. Халкъа lаьдал латтача шерашна дика дегlаенай кlор боакха промышленность. Кхо эзар гаргга саг чувоагlа горняший отряд я Вьетнаме йоккхагlа ярех йолча «Каошон» яхача кlор боакхача карьере болх беш. Советски специалистий новкъосташа вьетнамски горнякаша караерзаю чоалхане техника, lомаш кlор баккхара хьалхалатта методаш. Пятилетка (1981—1985 шераш) чаккхйоалаш укхаза антрацит боаккхилга шера вайх ахи миллион тоннага кхоачабе лерхl.

СУРТА ТlА: лоамах участка керттера механик Нгуен Фи Нгок а экскаваторашта ремонт яраe эксплуатаци яраe вола йоккхагlа вола, инженер Кемеровера вена В. Р. Третьяков а балхашца хьожаш ба.

Т. АЛЕЙНИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Дунен политически карта тlа

ЗIАМИГАЧА РЕСПУБЛИКА ЙОККХИЙ ПРОБЛЕМАШ

Ахкан заманагlа дилла а ше хулача бесса, зуматий гувне тара я Сан-Марино. Титано яхача лоамагlа республика столицагахьа — Сан-Марино яхача городагахьа урагlа бодача голаш еттача новкъа додаш да автомобилий, автобусий тоатол, дукха я царна юкъе кхыча мехкий маркаш йраш. Юкъерча бlаьшеренашка йийкхача улицаш тlа гlолла кхесташ ба туристаш, уж ук Укхаза доккха маlан долча исторически а архитектурни а моттигашцен гlирсашкен хьажа. Хlаьта иштта деррига дунен тlа боккхача маьхе лоархlаш йола сувенираш — моттигерча ремесленникий изделеш ийа.

Европа хlанзарча пачхьалкхенашта юкъе эггара къаьнагlча. дуьцарагlа 301-ча шера тlо боалаш хиннача Марино йиллача, хlаьта X бlаьшерене республика, а хиина дlаэттача цу пачхьалкхен вахар шин массаьрча хьоарсама чу лелаш да. Укхаза ухаш болча туристашта юкъе кlезига бe вlалла дукха ха а йоацаш Сан- Марине хинна хlанз уж хиина хилар дагадоийташ дукхьала магахьарча цlенен тlа мара ца диса дехан тишденнен дола плакаташи хоржамашта хьалхара манифесташи мара йоаца парламентски хоржамаш дийна хилар.

Боккхача лоархlаме дар Сан - Маринана йоккхача генеральни совете (парламенте) хинна хоржамаш. хlана аьлча цар ала деза дар миштта лоархlаш я хаьржархоша пхе шера мехка доал деш хьайоагlаш йола коммунистехи социалистически партей вихалехи латташ йола коалиционни правительство. Тессача кхаже итогаша чlоагlдир аьрдехьара низаш республике вала чlоагlгlа лоархlаш а влияни йолаш а хилар. 53,10 процент болча харжархоша царна тlехьа тессар кхаж. парламентерча 60 моттигах 32 царга кхаьчар. 1978 шера ханал хьалха даьча консервативни партей блок яйшача хоржамий итогашца нийсдича кхы а чlоагlгlа товелар аьрдехьарчар позицеш.

Чlоагlгlа ира бар Сан-Марине лаьтта хоржамашта хьалхара къовсам. Мехка эггара йоккхагlа йола буржуазни парти — санмаринески христианско - демократически парте бокъонца атака йир, эггара хьалха Сан-марински компартена а еш. аьрдехьарча партешта дукхьала, цо шин хур дера пхе шера даьха доккхий толамаш вlаьла доапараш па ала гlерташ а цар лоархlам бовбе гlерташ а. Долин дола кхоачамбоацараш нертагlа в доахаш, харжархой аьрдехьарчарна дукхьала баха а шоашкахьа бала а гlертар. Ше де даьрхlа хиннар кхоачашде вlаштlехьдалаизар цун. Парламенте шоашка хинна 26 моттиг христиански демократаша йисе яле а, царна тlехьа кхаж тесса нах кlезигбаха болабеннаб. Христиански демократий положенех дувцаш Сан-маринески социалистически единн парте секретара Пьер Паоло Гасперони аьлар, «иоллие ба уж хlанз», аьнна. Аьрдехьарчар lаьдала керте латташ пхи шу даьккхачул тlехьагlа дукхагlа дола кхажамаш шийна тlехьа товсийта гlерташ яр христианско - демократически парти. Лоархlаме да аьрдехьарчар йоккхача генеральни советера шоай вихалаш совбахар».

Сан - Марине тайсача кхажамий итогаша тешал ду аьрдехьарча низий политика республике бахача наха тlатlа чlоагlагlа хьаллоацаш хилара. Хlаьта из кхетадеш а да. Дlадехача шерашка лоархlеме толамаш даьхад аьрдехьарча правительство экономически, социальни, культурни доакъошка. Пхе шера дикка дукхагlа хиннаб болх беш бола нах. 1976 шера 8 процент хинна бе болх боацараш кlезигбеннаб 1983 шера 4,3 процентага кхоачаш, лакхъеннай сагасих лаьрхlача бахача наьха доходаш. Правительстве тlаийцай республика дегlаахара генеральни плaн, реформа еш латт школаиен пачхьалкхен администрацен, товенай пенсионни lалашо. Сан-Марино исторе чухь эггара хьалха хьайийллай укхаза бериий бешамаш. Хьалъяьй 180 моттиг йола йоккха больничии комплекс.

«Аьрдехьарча правительства эггара хьалхара бокъонца йола реформа яр, — дуц Сан-марински компарте секретариата члена Антонино Мине, — паргlатони вах вlаш тешарей влиянст хьаяр. Цу хьалашка хlанзалца йолча хана цlаккха а ца хиннача масштабага кхоачаш лакхъеннай наьха инициатива, шерра даьржад тайп-тайпарча общественни организацей гlулакхаш, культурни болх».

Шеко яц, хlанзалца йолча хана вlаштlехьдаьннадац Сан-Марино аьрдехьарча администраце ше белгальяь хинна ерриге планаш кхоачашъе. Хlанз а дукха я зlамигача республика йоккхий проблемаш. Дукхача даькъе цун дегlаахар юхадет капиталистически дунен мехкашкарча, къаьстта го а баь из республика юкъеерзаьча, Италерча, экономически кризисо. Иштта шоай влияни лоаттаю дукхача хана христиански демократаша дьача доало юхейтачи дукхача халонаша. Цхьабакъда, хlинзале даьхача толамашa тешаву республика дьаьца някъ нийса хиларах.

Сан - Марине хулаш хинна хоржамаш чlоагlгlа зуйш дар дукхача европейски столицашка. Европейски мохк ма бий, из, хlаьта цига а миниатюре къаьтта гучайолаш я континента тlарча йоккхагlа йолча пачхьалкхений дилла а йолаш йола дукхха политически танден[цеш].

Виктор СОЛОМИН,
ТАСС корр.
Сан-Марино—Рим.

Кооператор— Рашани Хамидова

Знаменка яхача районни центре укх тlехьарча шерашка, торговлен общественни кхачани дукха предприятеш хьахиннай. Цига болх беш ба юрта бахача наха доагlача бесса гlулакх де ховш бола болхлой.

Шовзткъен итталгlча шерашка Казахстане шин къахьегама кинкъ торговлера дlаболабир къонача йоlо Хамидова Рашана. Уж шераш дагалувцаш цо дувц:

— Школа чаккхьаьккха яьлча торгови болхлочун професси хержар аз, чаккхъяьхар курсаш. Тlаккха со хьожийр «Атасуррудстрой» ОРС-а йоккха йоацача лароска чу. Цига ма̄ярра езаелар сона сай професси.

Нохч-Гlалгlайчене ше яхана сиггехьа Надтеречни районни потребительски обществе яхар Рашана. Ше балха хиннача тlехдика характеристика а йолаш хьаена из йоккха йоацача продовольственни товараш дохкача тика чу балха хьожайир.

Иштта дlаболабелар кердача моттиге цун болх. Дукха ха яьале «Знаменский» яхача совхозе бахача нахала товш, вlашн lамерая болаш дlаэттар гlулакх.

Дукха хьа яьале хьаьнала къахьегам белгалбоаккхаш райпо кердача тика заведующелла хьожайир Хамидова. Укхаза а шийгара хоза гlулакх бlаргадийтар кулгалхочо.

Дуккхача шерашка вlаштта районе хьалхарчарца лоархlаш хьайоагlаш я из тика. Цига эггара хьалха юкъейоалайир самообслуживани яха керда прогрессивни метод.

— Из метод чlоагlа пайдане а ийдархошта а продавецашта а, хlана аьлча, цо ха кхоьу. Тха болкаш цlайкха а яьсса латтац. Оаха боккха теркам тlеухийт тlемен къахьегамен ветеранашта, юртбоахаме хьалхе лелаерашта гlулакх дара, къоаношта цlагlа чу а кхухьийт оаха продукташ, — йоах Рашана.

Керда метод шоай балха юкъейоалаяро товарооборота план тlехкхоачашъе гlо даьд царна. хlанз кварталe 90 — 100 эзар сомага кхоач из. Наьас берий санна йоаккхо ю Рашана Дукатовнас кооперативни училище а техникум а йистеьяьккха баьнна ше йолча практикагlа е болх бе баьхкача кагирхой. Шоай професси еза, наьха хьашташ доагlача бесса кхоачашде lомабу цо уж.

Ма дарра аьлча цу тика чу ваха саг раьза волаш араволл. Ийдархой дезаьнгlа ма могга эша товараш тlаде хьож заведующи. Тика чу эша товараш да Рашана йодаш хилча цунна цlаккха а ма ца оалаш транспорт луш гlо цу «Знаменский» совхозен «Сельхозтехникан» кулгалхоша. Шоай къахьегамхой хьашташ тика болхлоша кхоачашдундаь цар йоаххо ю кулгалхоша.

Рашана Дукатовнана «Коммунистически къахьегама ударни» яха сийлахь цlи, «Отличник советской потребительской кооперации» яха знаки еннай, хlаьта иштта Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо цунна еннай «Нохч-Гlалгlай АССР торговле заслуженни болхло» яха цlи. Из цо сийлеяца лела а ю.

С. ВОРОНИН.

Тоьъал шераш дlадахад хlинца кондитерски отдела заведующи йола Манкиева Салмана Асьет тха № 2 йолча гастрономе болх беш йола. Дукхьаьнха тхо долча балха йоагlаш из ера продавецалла.

Юххьанца ха хиннай «Лайнер» яхача ресторане кассир йолаш. Болх беш йоллаш а чаккхъяьккхар Грозненски кооперативни техникум. Балха опыт а практика а чlоагlийр знанеша.

Хlемах дика кайоалаш ийдархошна барт тоеш йола кoj белгальяьккхар дукха ха яьалехьа тха тика кулгалхоша. Манкиевай кондитерско-бакалейни отдела заведующе заместитель йир. Дукхьала шин производственни декхараш кхоачашдаь ца lеш общественни вахаре а дакъа лаца йолаш кьона комсомолка.

Новкъосто—новкъостох

АЬТТУВ БАЛБА ХЬА!

Коллективо шоай профсоюза местни комитета председателалла хорж из. Дукхьала гастронома кулгалхоша, шин новкъосташа зийна lалзар Асьета хьинаре къахьегам. Торг «Гастронома» профсоюза объединенни комитета член я хlанз Манкиева.

Дукха ха йоаццаш шоаш отдела заведующи дlаьяьнна бисача кондитерско - бакалейни отдела болхлоша шоаш дийхар заведующелла Асьет хьожаелга. Отделе болх беш Асьетал боккхагlа а зlамагlа а, тайп - тайпара оамалаш йолаш а дукха кхалнах ба, баькъа, хlаранеца шин шин тайпара дувца хов цунна. Ийдархоша аьсала, деладешта хила, яхаш дукха дувц цо шин отделе болх беш барашка.

Хьинар, яхь, хьаьхьал кхо па деш, шайна маногга болх тоабе гlерташ, шин отделе дохкаш долча товарий ассортимент шерье гlерташ къахьегаш хьайоагlа Асьет ше тха гастрономе балха еначa укх массехк шера. Хlаьта цунна из дика карагlа а доал.

Тlехьарча хиннача хоржамашка Ленински района депутатий райсовета депутаталла хержар Манкиева, цо къахьег шин харжархоша вlашагlъеттилуш а цар хьашташ кхоачашде гlерташ а.

Тхоай деза цlейна, торговле болхлочун Денна из даькъала а ювваш, дешаре балха тlа, вахаре цун аьттув балга лов сона.

Л. ЕВЛОЕВА,
№ 2 йолча гастронома йоккхагlйола кассир.

МОСКВА. Столице хозагlа ярех моттиг лоархl кхаь вокзала майда — Комсомольски майда. Хlанз из кхы а хозагlа хургья. Цига хьалъяь йоалаш латт «Московский» яха йоккха универсальни тика.

Из хlанзарча хапера торгове предприятни вай мехка эггара йоккхагlа яр хургья. Цун торгови площадь 17,5 эзар квадратни мерт хургья. Цун лохерча этаже самообслуживани а йолаш кхачан тика хургья. «Московский» универмаге болх беш пхи эзар продавец хургья.

СУРТА ТlА: «Московский» яха керда универмаг.

В. СОЗИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

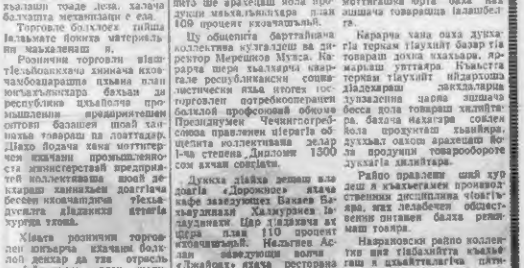

СУРТА ТІА: Москве XIII Дуьненан халкъашта юкъара кинофестивала юкъе даьккъа лоапараш Москве Звездин городоке.

В. ВЕЛИКЖАНИНА сурт. ТАСС фотохроника.

АКТЕРА ДЖАМАЕВ ІИМРАНА РОЛАШ

Іалаьмате сабартийнад зазе, ма дагтара сценагахьа хьожаш да наьха бІаргаш. Сакъердаме хІама да царна цу тІа гуш дар. Наг-нагахьа цецбаьла дІотІа эхх царга. Цецбаьла а тамаш е а хІама да сцена тІера царна хьагуш дар: эттара хьалха сцена тІа а ваьнна, нохчийн меттала къамаьл деш ва сийлахьвоккха баьчча В. И. Ленин.

Нурадилов Ханпашин цІерагІча Нохч-ГІалгІайн паччахьаллехен театра «Ленинннала» яхача спектаклата хьожаш ба зрителаш.

Я цу спектакле массанена йовзаш, В. И. Ленини английски яздархо-фантаст Г. Уэльси вІашагІкхеташ йола сцена. Англичанина роль ловзаеш ва Нохч-ГІалгІайн Къулбаседа-ХІирийн АССР-ий заслуженни артист Джамаев Іимран. Бокъонца волча нурайн, сонтача англичанина сурт-сибат да артиста кхоллар. «Къе», «иска» Россе бІарга а яйна, дуйна ла ллалехьа бІаьхий а хоза а мохк хургба Россех В. И. Ленина вьинада дешаех тешаш воапача сата сурт-сибат да артисте кхоллаш дар.

ХІаьта шоллагІча дийнахьа — нерда вІашагІкхетар хул вай цу актераца, кхыйола роль цо ловзаеш. Сцена тІа ба А. Островске «Бальзаминовас сат йоалаяр» яхача комеде турпалаш. Цу спектакле нерттера роль ловзаеш ва Джамаев Іимран. Ше хьадеш хІама а доацаш, даьсса хабараш а дувцаш, духхьал шийта доацаш доле цхьа ахча мара, кхы хІама догадоаллаш воаца саг ва Іимрана турпал Бальзаминов. Кхьиеттел шийна ца езаш йола кхалсаг йоалас гІерт Бальзаминов духхьал из кхалсаг яІьхий хиларда. Цуняа дагалаттар, дагадоаллар — миччa тайпара хиина а вІаьхий хилар. Шийн турпала уж эсала овмалаш дика йоашх актера.

Иштта я дукхача, цо кхеллача сурт-сибаташта юкъера ши роль.

Мишта хилар Іимранах артист? Цуьна шийна а дагадацар шийх артист хургва аьнна...

Шийх хаьара бераш санна Толстой-Юрта вахаш вар дукхача хІамаех кхеташ а тІаккхуш а вола хІаьни. Деша ватІар, футболах ловзар, бешархой бригаде къахьстар. Бакъда, шийн ханарча берел цхьан хІамана белгала вар из: чІоагІа тІаккхуш вар школерча самодеятельностa. Іалаьмате сакъердаме хІама дар цуьна аргІанарча репетицие вахар, керда халхар, илли Іомадар...

БархІалагІча классера дена школьни самодеятельносте хьинаре къахьегаш хьоагІаш вар Іимран.

Искусствица безам чІоагІа бале а, цуьна дагадацар шийх артист хургва аьйна. Цу хала из цуьга аьнна даларе, из ше а тешаргвацар цу гІуланхах.

Цунах лаьца хетт аз Іимранага:

— Артист хила мишта дагадехар хьона?

Цу хаттара жоп луш, Іимрана аьлар:

— 1958-ча шера дар из. Хьетта школа йисте а яьнна, хІанз малагІа вахара никъ хьаржьаьца бакъахьа ба хьогІ из лаш, художественни самодеятельносте даакъа а лоацаш лелаш вар со.

Цу хана Москве хьаелланча Нохч-ГІалгІай театральни студе деша бахийта кагирхой харжа аьнна тха юрта вера Нурадилов Ханпашин цІерагІча Нохч-ГІалгІай пачча-хьаллехен театра директор Хамидов Іабдул-Хьамид. Сцена тІа со бІарга а вайна, сох дув доал а хайна, цу студе деша гІо аьнна хьехам бир цо сона. Цун хьехам аз хьал а лаьцар. Экзаменаш дІаелар. Студент хилар. Дешар дІадоладелар... Цу хана дена массаза а диканца дагаух сона сайна вахара никъ харжа хьехам беина Хамидов Іабдул-Хьамид. Дика дог долаш, нахаца Іимерза саг вар из. Хала а хет ха йоацаш цуьна кхалхар хинна...

Ховр шаьрдеш, тамашнеча театра дуненах дола кердадар Іомадеш, цератара шу массаза доал актерски говзал ланхлуш, опыт Іоеш чакхдаьлар дешара шераш. Уттайора спектаклаш, доацлер карагІдаьнна дикадар, гучадаьнна кхоачамбоацараш, вІашагІбетталора цІи хевача артисташца, хьежар Москверча а кхычахьара гастролашка даьхкача театрий а спектаклашка.

Дукхадар из сакъердаме а дицлургдоацаш а хиннар.

Массаволча студийна дагадаьллар цаI дар — институто луш мел дар ма могга хьаэца, шоай хьамсарча Нохч-ГІалгІайчена Іалаьмате чІоагІа эшаш бола дика артисташ хинна республике шІаверзар.

Артисташ хила уж лоамарой бераш Іомадеь ца Іеш, махарера дикадар, хоадар царна довзийташ, массаза а цар бокхагІа бола ниавкъостий хинна хьабаькар студийций хинна хьехархой, мастераш.

— Дика хьехархой-м институте дукха хинна хургба хьа, хетт аз Іимранага. — Эттара хьона везаш хиннар малагІа вар?

Беза-м берригаш а безар уж сона, баьда, оггара хьамсарагІа сона тха курса кулгалхо, Ерииловой цІерагІча театра актер, профессор Гушанский Семен Ханакович вар. Шийн бераш санна дикачох тхо Іомадеш, вовох лорадеш хьавера из.

Тхона массанена дукхабелар актерски говзал Іомаеш хиина — СССР халкъа артист В. С. Янут, профессор В. Т. Остальский, нохчийн мотт хьехаш хиина Ю. Д. Дешериев, яздархо Н. Музаев, кхыбараш.

Массадолча хІаман царга ра масал эцаш, тхоашнара тІалат далийта, царна цатоам ца хилийта гІерташ дика дешаш а самукъа ха дІахьош а хьадаьхкар тхо. Тахан а тІехьа, институт яьккха итт шу даьлладале а, хийла дагадох сона уж студенчески шераш. Вахар дика довзийтар цар, дукхачох кхетавара.

...1973 шера институт чакхъяьккха шІабийрзар къона артисташ. Болабелар болх: ешар керда пьесаш, йора репетициеш, гойтар спектаклаш, юрташка гастролашка ухар, дукхагІа а дикагІа а байзар бокххагІа бола новкъостий — театра актераш. Іимрана къаьстта дукхабезар говзал а опыт а лакха йола артисташ хинна ца Іеш, шоашта, къоначa артисташта, эшшаш дола гІо-новкъостал де къийча хинна Я. Зубайраев, М. Давлетмирзаев, М. Цицкиев, Д. Омаев, М.-Г. Хадзиев, В. Багалова, кхыбараш.

ДІадахача итт шера дукха ролаш ловзаьй Іимрана. Царна юкъе цуьна белгала я Хамидов Іабдул-Хьамида язъьяьча «Лергбоацараш» яхача пьесера Советски Союза Турпала Нурадилов Ханпашин, Г. Хугаева «Габуца, Бабуца, Данел и Дарданел» яхача спектаклера Эльбруса, А. С. Пушкина «У долча хана хинна той» яхача пьесера Моцарта, «Ленинннера» яздархочун фантаста Г. Уэльса. массехк кхыйола ролаш.

Джамаев Іимрана тІехьара роль — Базоркин Идриса «БІаьшерий боадонгара» яхача романах аьча «Кавлоя хьалхара безам» яхача инсценировкера Янда роль. Из роль йоикха еце а, вайна дика гучайоал укхаза артиста говзал...

Театральни искусстве тІехьара дош да Іимрана тахана нара кхоллам. ТІехь-тІайоагІача хана кхы а дукхаза гІоздоамкхаргда цо наьха дегаш вай заманхой диза дола сурт-сибаташ кхоллаш.

А. КУСАЕВ, журналист.

СБЕРКАССАШИ ФИЛАТЕЛИИ

ХІанзарча хана гІай мехкара сберегательни кассаш — йокха а шийн шерра сеть йола а кредитни институт я. ХІаьта цун тераш ца беш йийнаьц филатели а. Сберкассашта хетаь хьалхара ши марка араьйнад 1962 шера декабрь бетта. Цар тІа гуш да сберегательни гІулакх деІаахара керттера гойтамаш «Сберкассаш — 70 эзар, цига ахча Іодилла нах — 53 миллион» яха йоазувн. ХІаьта хІанз сберкассаш 80.5 эзар я, цига ахча Іодилла нах — 143 миллион.

Филателе белгалдаьнхар сберкассаш дьахнина 50 шу дизар а арахийцар почтови миниатюраш, царна хетаь марка тІайоза конверт. Иштта сберкассай 60 шу дизар а белгалдаьккхар филателе почтови совгІаташца. ХІаьта царна хетаньча филателе маркашта юкъе эггара тІехьа арадьенар 30 почтови карточка. Сберкассай доархІамах дувц цо капитализма а социализма а хьалашка. Цу тІа ядаьд: «СССР-е сберкассай лаймаш ахчен дІадохийт социализм хьалхьара къахьегамхой вахара хьалаш тоадара. Капиталисташа — тІемаш кийчдара, халкъа доал лоаттадаро».

Иштта, даим сберкассай балха шийн тайпара пропаганда еш, дІабоазийташ хьайола гІа филатели.

П. МИНАЕВ.

Грознерча экранаш тІа

«УНЗАРА КІИРАНДИ»

Москверча кинематографисташа даьккхача «Унзара кІиранди» яхача фильмо дувц пожарнинех лаьца — цу денал долча, шоай болх безаш, Іалаьмате цуьна мутІахьа болча наьха профессех лаьца.

«КІиранди дар. Малха аІанараша хьесташ яр къулбехьара. Форда йистте ухла цхьа город. Кхоана балха ди ма дий вайна, тахан дикагІа салаІа а сакъерда а деза вай яхаш, салоІаш сакъердаш бар берриге нах. Иштта сакъердаме наха салоІача хана цу сатийнача кІирандийнахьа наька сатем боабеш хьахезар цхьа унзара хоам: порта цхьая причала юхе латтача мехкдаьтта продукташ чуйоалча доаз ол дехьара денача танкер тІа цІи яьнай аьнга. Тревогах оарцагІбаьлар городера берригa пожарникаш.

Ялп эцар мела хила — яьнна цІи дІатІаьххача тарлора кхыча кемашта, цІенош та, порта гІишлошта.

Танкер тІара эггара хьалха кІалхарьяьккхар экипаж. ХІаьта кема ше портера ара а даьккха. ДІоттадир мехкдаьтта даьга далийтар духьа Цу хана хайра цу «Гента» яхача танкера цхьан трюма отсеке цІеро есаре цига массехк саг висалга — цигь советски ремонтники цхьа судовой механик бельгиец...

Бакъда, из дерригa унзара сурт вайга бІаргадойталехьа, фильма автораша лайна бовзийт фильма керттере турпалаш.

Кинога хьожаш болчар теркам эггара чІоагІагІа тІаозаргба шин саго — города пожарни охрана начальника подполковника Чагинеи горисполкома председателa Голованеи...

— Тха фильма жанр героически мелодрама я — йоах режиссера-постановщика Фрунтов Рудольфа. — Тха безам бар фильмаца хьоашарна бовзийта вай заманхой, бокъонца бола нах. Эгара критически ха тІаьттача из тайпа бола нах дІаотт бехктокхамегІа дола декхар лоашта тІадилле, из хьал лаьце, могар а ца могар а ле, аьле. Иштта бола дукха нах ба тха фильме цу яьнача цІера дукхалбаьннараш из цІи йове я. кІалбиса нах мукъабаха а. дІахо цІи ца йоалийташ порт а город а лорая.

Оаха дерхІачохи тхона хетачохи тха фильма турпалаш — уж вай заман рыцараш, бокъонца бола къонахий, биззa бола патриоташ.

Бокъаьлдар аьнча, моллагІа хало тІаэттача, цу тайпарча нахаца ийсвалар — ираз. Цу тайпарча наьха денал, ахь-аздел, биззa бола нах уж хилар довзаш хул из тайпа хало тІаэтта кхераме а унзара а йоацача моттиге а — цІергІа, арахьа, наха ц а. къаьстта кхалсагаш цар долча ахь-аздела.

Фильм даьккхад Новороссийске. Яьнна хиннача цІера еррига сценаш. ХІаьта уж кІеонга а яв фильме, бокъонца яьнна цІи я аргдолаш кийчъяь я фильме. Из иштта дика вІаштІехьдаьккхара из кино даьккхараш профессиональни говзали фантазии меттел, денал а майрал а гойта дезаш хилар.

Цу гІулакха режиссерапостановщика Фрунтов Рудольфа, цун коллегашта дика гІо-новкъостал дир моракаша — черноморпашe, «Свердловск» яхача танкера экипажа, Новороссийска портовикаша а пожарникаша а. Іалаьмате чоалхане, цхьайолча хана уникальни трюкаш кхоачашйир А. Микулинех А. Массальскех кулгалдеш хиннача каскадераша.

Медовой Борисех Левитов Анатолех сценарех оттадаьча цу фильме даакъа лоацаш ба актераш Виторган Эммануил, Лучко Клара, Белявский Александр, Ташкова Татьяна, Божок Татьяна, кхыбараш.

В. КОВАЛЕВА.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

САЛОІАЧА ДЕНОШКА

23 ИЮЛЬ

С. М. Кирова цІерагІа культуран салаІарен парк. 9.00. — 21.00. Болх беш хургья аттракционаш. 10.00. «Сенгара дІайолалу Даьхе» яха радиоконцерт. 10.00. Яйгача атлетиках йола спортивни яхьаш. 10.00. «Промтовары» яхача Грозненски розничнo-торгови объединене выставка-продажа. 17.00. «В. И. Ленинa Іалаж дорадарех» яха лекци. 20.00. «Ленина сийрдача наькъа тІа гІолла» яха кинофестиваль.

Н. К. Крупская цІерагІа культура Дворец. 11.00. «Пионераш-турпалаш» яха берий утренник. 12.00. «Умноженe таблица санна ха движене правилаш» яха беседа. 14.00. «Керда саг хьалкхевар коммунистически гІишло хьалъеча эггара бехктокхамегІа доав даакъа» яхача книжкай выставка юххера литература обзор.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 9.00. Болх беш я «Могашал» яха клуб. 10.00. Болх беш я берий аттракционий городок. 11.00. Болх беш я кинодезарий кинолаборатори. 10.00. Йоккхе зал. Саг йоалаяра-яхара торжественни регистраци яр. 14.30. «Съездагара съездага» яха радиолектори. 19.30. Бьнцара театр. Болх беш я «Тхо — интернационалисташ» яха кинолектори. Вьетнама доазонера репортаж. 19.00. Халхара зал. Болх беш я «ВІашагІкхетар» яха дискоклуб. 21.00. Бьнцара театр. «Коммунисташ занеи» яха тематически кинохьожар. Гойтаргда «Ленин в Октябре» яха художественни фильм.

«Красный молот» заводе культура ЦІа. 10.00. «Сийдолча традицешта тешаме да» яха Краснознаменни, Деловой, Моздокски, Коммунистически урамий цІей. Хургда художественни самодеятельноста доккха концерт.

19.00. Нохч-ГІалгІай АССР МВД ОКП художественни самодеятельноста концерт. 20.00. «Ленина сийрдача наькъа тІа гІолла» яха кинофестиваль.

Н. К. Крупская цІерагІа культура Дворец. 14.00. «Болата наькъий гварди» яха машиннаькъахой революце, тІема, къахьегама сийлен халкъа музеера беседа. 15.00. Болх беш я «Къона ленинцо» яха берий кинотеатр.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 10.00. Болх беш я берий аттракционий городок. 11.00. Библиотека. «Керда книжка» яха беседа. 11.00. Кинотеатр. Болх беш я «Фальтгйин приключенейн дунен тІа» яха киноклуб. 14.30. Болх беш я радиолектори. «Халкъа гІулакх бехьан» яха беседа. 19.30. Бьнцара театр «Святой и грешный» яха халкъа драматически театра спектакль. 19.30. Халхара зал. Болх беш я «ВІашагІкхетар» яха дискоклуб.

Пролетбата цІерагІа культура ЦІа. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 12.00. Болх беш я «Чебурашка» яха берий киноклуб.

24 июль

С. М. Кирова цІерагІа культуран салаІарен парк. Торгови болхлой ден хетадаь наьха салаІар. 9.00.— 21.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. «Ленина бакъдолчох илли доах саха» яха радиоконцерт. 10.00. «Промтовары» яхача Грозненски розничнo-торгови объединене выставка-продажа. 14.00. «Тахан торговле болхлой дІа» яха радиобеседа. 15.00. Духовой оркестра концерт.

«Кезеной-Ам» яхача озере.

А. БЫЧИКОВА фотоэтюд.

ФЕ ХИЛА

ТІеххьарча хана трактораш лехкарий бехкагІа дукха хала зуламаш хиннад республика наькъашка. Уж хилара керттера бахьан ба цу тайпарча транспорта министерствай, ведомствай, организацей, колхозий, совхозий кулгалдоша йоагІаш йола теркo ца яр. Шера эшшача хана технически осмотр яц трактора, хІаьта из бахьан долаш наькъашка лелара леттІа тоалгаш хилаш дукхагІа йола трактораш. Цул совгІа, трактористаш а бац наькъашна лелара бокъонаш хан-ханахьа лаьрьеш, уж дикагІа йовза гІерташ.

Цхьайолча хана предприяте хьанхаьча цІена трактор госавтоинспекцие учете дІа ца оттаеш бола беш лелаю ца тийгьадлаьца, цул тІехьагІа регистраци яза йоалаше а цуьна списани ю.

Юрташка бехача трактористаша дукхагІча хана трактор шоай кхоашка лоттаю, путевой лист йоацаш рейсагІа ух, хІаьта цхьайолча хана водительски документаш доацаш а хул тракторист. цаI шиъ вІира доаккх гараже трактор юха чу ца кхоачаш. Из бахьан долаш мукъача хана шийн безам болча тайпара трактор лелаю водителa. Цу хана пачхьаллехен доагор доагаду, машина тидою.

«Сельхозхимия» яхача объединене Назрановски отделене трактора водителa А. Тумгоева Наьсар-Керте гІолла водаш Наьсар яхача хи чу кІалтІа кхессай трактор. Водитель цуьна кІалниха веннаь. Ачхой-Мартановски районе Т-40 яхача трактора водитель И. М. Османов Ростов—Бану яхача новкъа водаш наькъа йистерча сенгар чу кхесса кІалтІа яьккхай трактор. Водитель цига чІоагІа лоза а вай больнице вихьаь. Бийса яхана хана Грозне Ленински района «Родина» яхача совхоза ДТ-75 яхача трактора водителa А. М. Жулина Б. Хмельницке цІерагІча улицагІа водаш автомобила трактор тІатехай, цун пассажир лоза а веш.

Укх шера вай республике трактористий бехкагІа кхийтта зулам хиннад цига 4 саг веннав, 6 саг лозаваьв. Цу цифрай чІоагІа уйла е декхарийла ба трактораш лехкараш хиина ца Іеш уж доалахьа йолча предприятей кулгалдой а.

ДІадахача кІирагІа (14—21 июле) республика наькъашта 62 авари хиннай, 7 саг веннав, 15 саг лозаьна.

НГІАССР МВД ГАИ.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

Нохч-ГІалгІай республикански культпросветучилища дІакхайкаду 1983 — 1984 дешара шера училище БИБЛИОТЕЧНИ КУЛЬТПРОСВЕТВАЛХЕИ отделенешка укх специальностегІа деша дешархой дІаэцаш хилар:

ХАЛХАРЕИ ХОРОВОЙИ КОЛЛЕКТИВАЙ КУЛГАЛХО.

Библиотечни клубни отделене деша дІаэц 10 класса боараме образовани йола кагирхой. халхара отделене — 8—10 класс чакхъяьнкхараш.

Училища чакхъяьнкхараш лу квалификаци **БИБЛИОТЕКАРЬ;**

КЛУБНИ БОЛХЛО (культура ЦІеной, юртарча клубий директор, методист, художественни кулгалхо, культура отделий инспектор).

Дешара ха:

а) библиотечни отделене — 2 шу;

б) клубни отделене — 10 класс яьккхараш та 2 шун 4 бутти; 8 класс яьккхараш — 3 шу.

Деша дІоттара йола экзаменаш дІалу 10 августа дена 20 августа кхаччалца.

Деша болхараша дІалда еза экзаменаш:

10 класс чакхъяьккхараша:

1. Эрсий мотти литературеи (сочинени);

2. СССР истори (дувцаш);

8 класс чакхъяьккхараша:

1. Эрсий мотт (диктант);

2. Эрсий мотти литературеи (дувцаш).

Училище деша дІаеца аьнна язъяь заявлени хьачуэц 31 июле кхаччалца.

Дешархой стипендеца Іалашбу юкъарча положенеех.

Заявлени хьачуяла еза директора цІерагІа цунца ер документаш а долаш: образоване яьккъехьара документ (подлинник), нахача моттигера справка, медицински справка (форма № 286), 4 фотокарточка (3x4 см).

Училище занятеш дІайолалу 1983 шера 1 сентябре.

Училища адрес: г. Грозный, В. И. Ленина цІерагІа проспект, 7/23, телефонаш 3-66-85, 3-55-68.

хх

ТЕЛЕВИДЕНИ

23 июль.
II ПРОГРАММА

19.15 — «Телевизионни хьалша цІа».
20.00 — «Бийса дьаьнаьа хийла шун, бераш!»

25 июль.
II ПРОГРАММА

17.20 — Дешархошта: «Горизонт» яха кимоальманах.
18.00 — «ЦІе галстук йоалл яхна».
18.30 — РСДРП II съезда 80 шу дизарга. Ленина хьийкача наьнъаца (нохчийн меттала).
18.40 — Телевизионни фильм.
19.00 — «Нохч-ГІалгІайче гІолла».
19.20 — «Оапаш гучабаьнча». Документальни фильм.

РАДИО

23 июль.

7.20 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
7.25 — «Юртара вахар». Хаоттамах бола хоам (нохчийн меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (нохчийн меттала).
8.33 — Передачай программа (гІалгІай меттала).
[illegible] — Хоамаш.
10.15 — «Хаьнъа тІахьоикам болх беш ба» (нохчийн меттала).
10.35 — Музыкальни антракт (нохчийн меттала).
11.00 — «Хьона, Даьхе, сайтачун дог!» (эрсий меттала).
11.30 — «Сатирически тагІе тІа». Радиожурнал (эрсий меттала).
12.30 — Нохч-ГІалгІай музыка историецара» яхача циклера передача (эрсий меттала).
15.15 — «Поэташ ба микрофона хьалхашка» (нохчийн меттала).
15.35 — КПСС ЦК июньски (1983 шера) Пленума решенеш — вахаре! «Экономически пропаганда пайда луш хилар» (эрсий меттала).
15.50 — Реклама.
16.00 — «Кавказа Іуйренаш» яха радиожурнал (эрсий меттала).
17.15 — Махбара белхлошта хетадаь концерт (нохчийн меттала).

УКВ

18.00 — Эстоне искусствай говзанчийн музыкальни коллективай выступлени.
18.59 — М. Шамхалов. «Марнана». Радиоспектакль (нохчийн меттала).
19.40 — Цугаеш кайна.
20.34 — Сакъердаме иллеши халхараши.

24 июль.
МАХБАРА
БОЛХЛОЙ ДИ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Передачай программа (нохчийн меттала).
7.33 — Передачай программа (гІалгІай меттала).
7.36 — Музыкальни антракт (нохчийн меттала).
8.25 — «Шоана хоза хета ешараш» (эрсий меттала).
11.20 — Махбара болхлой денна хетадаь концерт (эрсий меттала).
16.00 — «Школьный глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
16.30 — «Къона тІехье» (нохчийн меттала).
18.00 — «Иллеца доттагІий долчарна» яха концерт (гІалгІай меттала).

УКВ

18.00 — А. Покровский. «Мичара йолалу Даьхе». Литературно-музыкальни композици.
19.00 — Даймехках дола иллеш.
20.00 — Музыкальни галерея. Димаев Іаьлий иллеш.

25 июль.

7.20 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
7.25 — Хьайбаш лелайар — лоархІаме фронт. «Хьалхалттача ферме». Хаоттамах бола хоам (гІалгІай меттала).
8.15 — Передачай программа (нохчийн меттала).
8.18 — Передачай программа (гІалгІай меттала).
8.21 — «Кхачам программа кхоачашъяр — партийни организацей эггара хьалхара йоккхе» (эрсий меттала).
8.31 — Іуйренара концерт (нохчийн меттала).
9.15 — «Толам бахиха гІо дир яхьо». Корреспонденци (гІалгІай меттала). 9.30 — Музыка (нохчийн меттала).
9.45 — КПСС ЦК июньски (1983 шера) Пленума решенеш — вахаре! «Тешаеш кхеяргволаш» (нохчийн меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Микрофона хьалха ба Нохч-ГІалгІай радиои телевидене инструментальни ансамбле солисташи (гІалгІай меттала).
16.25 — Ш. Макалов. «Тамашийна сайре». Дувцар (нохчийн меттала).
16.40 — «Халкъа контроль болх беш ю» (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчийн меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — Хоамаш.
19.30 — «Кагирхой вахарехь» яха радиовыпуск (нохчийн меттала).

УКВ

18.00 — Музыка — Ромен Роллана художественни произведенешна.
18.58 — Моттигерча авторий лирически иллеш.
20.00 — «Малика». I. Гайсултанова повеста тІера дакъа (нохчийн меттала).
20.15 — Иллеш дІаоал Мусаева Лайлас.

Тахан республике гІоллен Грозлен кхуьцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча хана догІа а делхаш малхбузехьара секунде 3—8 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 20—25, Грозне 23—25 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен морхаш а йолаш, цхьайолча хана догІа а делхаш тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 12—17, дийнахьа 20—25 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; хуьта болхаш — 2-47-84; культура — 2-64-75; кийсмой — 2-85-64; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттеи деношка

СФ06201. «Грозненский рабочий» издательствий типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3803.